Cena egz. 20 groszy. Nakład 38000 egzemplarzy. Dziś 12 stron.

DZIENNIK BYDGOSKI

Wychodzi codziennie z wyjątkiem niedziel i świąt.
Do „Dziennika“ dołącza się co tydzień „SPORT POMORSKI“.
Redakcja otwarta od godziny 8—12 przed południem i od 5—6 po południu.
Redaktor naczelny przyjmuje od godziny 11—12 przed południem.
Rękopisów niezamówionych nie zwraca się.
Redakcja i Administracja w Bydgoszczy, ulica Poznańska 30.
Filje: w Bydgoszczy, ul. Dworcowa 2 — w Toruniu, ul. Mostowa 17 w Grudziądzu, ul. Groblowa 5.

Przedpłata wynosi w ekspedycji i agencjach 2.75 zł. miesięcznie, 8.25 zł. kwartalnie; przez pocztę w dom 3.11 zł. miesięcznie, 9.33 zł. kwartalnie.
Pod opaską: w Polsce 5.00 zł., do Gdańska 4.00 guld., do Niemiec 4.00 mk., do Francji i Ameryki 7.50 zł. miesięcznie.
W razie wypadków, spowodowanych siłą wyższą, przeszkód w zakładzie, strajków itp., wydawnictwo nie odpowiada za dostarczanie pisma, a abonenci niemają prawa do odszkodowania.

Telefony: Redakcja 326, Naczelny redaktor 316, Administracja 315, Buchalterja 1374. — Filje: Bydgoszcz 1299, Toruń 800, Grudziądz 294.

Numer 142. | BYDGOSZCZ, piątek dnia 22 czerwca 1928 r. | Rok XXII.

Bierny bilans handlowy.

II.

Trwałość kursu waluty zależy od bilansu handlowego. — Zadłużenie Polski z tytułu handlu zagranicznego. — Dotychczasowy wywóz jest niedostateczny dla zrównoważenia niezbędnego przywozu. — Jak powiększyć wywóz? — Nowe rynki i nowe towary eksportowe. — Aktywizacja bilansu handlowego i zrównoważenie bilansu płatniczego.)

Jak to było zaznaczonem w poprzednim artykule, sprawa stabilizacji waluty zasłoniła sobą sprawę bilansu handlowego; tymczasem ta ostatnia jest nie mniej ważną, a obie są ściśle z sobą połączone. Dotkliwy dowód tej łączności mieliśmy już w niedawnej przeszłości. **Po pierwszej stabilizacji waluty,** jej twórca, minister skarbu p. Grabski, niejednokrotnie zapewniał uroczyście, że „złoty jest murowany“, a jednak w lipcu 1925 r. **złoty się załamał** i spadł niemal do połowy swej nominalnej wartości. Przyczyną był bierny bilans handlowy, który w ciągu roku od lipca 1924 do lipca 1925 r. dał deficyt 576 milj. fr. zł. Dziś, niezaprzeczenie, nowa stabilizacja złotego opiera się na znacznie trwalszych, niż poprzednia, podstawach dzięki zaciągniętej pożyczce stabilizacyjnej, rezerwy kruszcowo-walutowe Banku Polskiego są o wiele większe, ale pomimo to, czy może kto zaręczyć, że w razie, jeżeli bilans handlowy będzie ciągle biernym, **złoty nie załamie się znowu pod naporem wzrastającego deficytu**. Absolutnie pewnym, nie ulegającym obniżce kursu, jest tylko banknot (pieniądz papierowy), mający całkowite pokrycie w złocie i na złoto w każdej chwili wymienialny. Taki stan rzeczy zapowiada w przyszłości rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 13 października 1927 r., dotyczące stabilizacji złotego — ale do niego jeszcze nie doszliśmy.

Dotychczasowa praktyka, już po ostatniej stabilizacji, stwierdza, że **przy biernym bilansie handlowym, waluty odpływają,** bo muszą odpływać zagranicę, zmniejszają się rezerwy kruszcowo-walutowe Banku Polskiego i **spada pokrycie obiegowego złotego.** Proces ten odbywa się jeszcze powoli, ale świadczą o nim wyraźnie, ogłaszane co dziesięć dni rachunki Banku Polskiego. Na dzień 1 stycznia 1928 r. rezerwy kruszcowo-walutowe Banku wynosiły 1 207,4 milj. zł., na 20 maja obniżyły się do 1 116,2 milj. zł.; jednocześnie pokrycie złotego spadło z 72,61% do 65,76% nominalnej wartości.

Jeżeli chodzi o **zadłużenie** Polski z tytułu **handlu zagranicznego,** to jest ono już poważne. Biorąc ostatnie lata, z których tylko jeden rok 1926 dał saldo czynne (410 milj. fr. zł.), ogólny deficyt do końca 1927 r. wynosi 355 milj. fr. zł., czyli przeszło 600 milj. złotych, tj. więcej, niż dała pożyczka stabilizacyjna (549 milj. zł.) W rzeczywistości stan rzeczy jest jeszcze nieco gorszy, bo wskazany deficyt nie obejmuje wartości towarów, sprowadzanych z zagranicy, bez cła, na potrzeby instytucji państwowych, np. min. spraw wojsk. W bież. roku bilans handlowy się nie poprawia; deficyt wyniósł w styczniu 52,7 milj. zł., w lutym 72,6 milj., znacznie więcej, niż było przeciętnie w miesiącach roku poprzedniego; w marcu wobec spodziewanej waloryzacji ceł wzmógł się przywóz z zagranicy i deficyt osiągnął re-niu, już po waloryzacji, deficyt wyniósł 80,8 milj. zł.

*

Po pewnej przerwie, w sferach rządzących obudziła się teraz troska o bilans handlowy. Dnia 2 bm. odbyło się posiedzenie Rady Ministrów, w celu ustalenia **wytycznych dla walki z biernością bilansu.** O poglądach rządu w tej sprawie daje pojęcie artykuł, umieszczony w oficjalnym organie „Przemysł i Handel“ z dnia 26 maja, pt. „Na marginesie bilansu handlowego“. Autor jest przeciwnikiem doraźnych środków dla ograniczenia przywozu; uważa bowiem, że obecny wzmożony przywóz służy przeważnie dla inwestycji i przyczynia się „do wzmożenia tempa gospodarczego kraju i jego tężyzny gospodarczej“, co do tego jednak można mieć poważne wątpliwości. Zdaniem autora **prawdziwem lekarstwem** dla poprawienia bilansu handlowego **jest wyłącznie rozwój eksportu.** W tym celu koniecznemi są **reorganizacja „nastawień eksportowych“ i reorganizacja samej produkcji krajowej.** Dotychczas eksport nastawiony był głównie w kierunku Niemiec (32% całego wywozu w r. 1927), Rosji i Bliskiego Wschodu. Kierunki te zawiodły; trzeba zdobywać **nowe rynki:** południowo-amerykańskie, południowo-europejskie i skandynawskie. Zawodzą także nadzieje na zwiększenie wywozu dotychczasowych głównych artykułów eksportowych, jak drzewo, węgiel, żelazo, cukier; trzeba więc znaleść **nowe kurantowe towary dla eksportu,** jak np. jaja, bekony, masło, mięso, pasza, galanterja itp. Wogóle należy **uszlachetnić wywóz,** tj. podnieść wartość wywożonych towarów; dotychczasowa przeciętna cena jednej tony naszego wywozu w różnych latach waha się od 60 do 70 fr. zł., gdy tymczasem przeciętna cena jednej tony przywozu dochodzi do 400 fr. zł.

Wreszcie autor zaznacza, że dla naprawy, tj. **aktywizacji bilansu handlowego,** ze strony rządu, potrzebny jest cały **szereg zarządzeń** z zakresu kredytu, komunikacji, ceł i ulg celnych itp.; obowiązkiem zaś sfer gospodarczych jest **ulepszenie metod eksportu,** lepsza organizacja handlu zagranicznego przystosowanie się do wymagań rynków zagranicznych i „znormalizowanie“ wywożonych towarów. Pod tym względem będzie pomocnym nowo założony **Państwowy Instytut Eksportowy;** zadaniem jego jest informowanie o stanie rynków zagranicznych i ułatwienie w nawiązywaniu nowych stosunków handlowych.

*

Do powyższych słusznych uwag, można dodać jeszcze jedną zasadniczą. Faktem jest, że dotychczasowy wywóz nie wystarcza na zrównoważenie niezbędnego nam przywozu. Pochodzi to stąd, że **Polska produkuje jeszcze za mało i za drogo,** w stosunku do konkurencji. Na pierwszy plan wysuwa się też **kwestja powiększenia i potanienia produkcji,** zarówno rolniczej, jak i przemysłowej. Przedewszystkiem istnieją **wielkie możliwości w dziedzinie produkcji rolniczej;** daje o nich pojęcie następujące cyfrowe zestawienie. Obecnie, przeciętna dla całej Rzeczypospolitej, wydajność roli stanowi 11,5 kwintalów (metr. centnarów) z jednego hektara (w b. zaborze pruskiem — 17,5), a cała produkcja ziarna — około 115 milj. kwint. rocznie. Podniesienie wydajności roli o 1% daje powiększenie rocznych zbiorów ziarna o 11,5 milj kwint, co w przeliczeniu na złote, przy obecnych cenach, przedstawia sumę około 50 milj. zł, a podniesienie o 6—7% pokryłoby obecny deficyt bilansu handlowego. Taki wzrost produkcji jest możliwym do osiągnięcia w krótkim czasie; Niemcy, w ciągu 5-ciu lat, od 1898 do 1904, podnieśli wydajność swych gospodarstw o 40%; potrzeba tylko w środowisku naszych rolników większego rozpowszechnienia **wiedzy fachowej** i wprowadzenia udoskonalonych metod uprawy roli: większego stosowania **maszyn rolniczych i nawozów sztucznych;** obecne ich zużycie stanowi niewiele ponad połowę normy przedwojennej. W tym też kierunku powinna iść planowa akcja pomocy dla rolnictwa ze strony rządu. Poza tem trzeba baczyć, aby **reforma rolna** nie niszczyła dobrze zagospodarowanych warsztatów pracy rolniczej i nie obniżyła ogólnej produkcji. Pod tym względem ostrzegającym jest przykład Rumunji: przed wojną, mała Rumunja eksportowała zboże; dziś, wielka Rumunja, w następstwie nieostróżnie przeprowadzanej reformy agrar-

Poseł zastrzelił trzech innych posłów w skupczynie.

Straszny czyn zapaleńca partyjnego. — Niema komunikacji z Białogrodem. — Król odwiedza swego rannego wroga, lecz partja tegoż nie przyjmuje kondolencji rządu.

Praga, 20. 6. (PAT) Czeskie biuro prasowe donosi z Białogrodu: Dziś przed południem doszło na posiedzeniu skupczyny (sejmu) do burzliwego zajścia. **Poseł partji radykalnej Raczcicz strzelił z rewolweru do posła chorwackiej partji chłopskiej Pawła Radicza, synowca przywódcy partji Stefana Radicza i zabił go na miejscu. Dwaj inni posłowie chorwackiej partji chłopskiej dr. Pernar i dr. Bassariczek odnieśli ciężkie rany.**

Białogród, 20. 6. (PAT) Jugosłowiańska agencja Avala podaje, że **strzałami posła Raczcicza padli zabici posłowie chorwackiej partji chłopskiej Dżura, Bassariczek i Paweł Radicz. Czterej inni, mianowicie Stefan Radicz, Grandia i Jelaficz i Pernar odnieśli rany.** Straszny ten czyn zbrodniczy wywołał wielkie oburzenie wśród wszystkich sfer ludności.

Niezwłocznie potem odbyło się posiedzenie rady ministrów, na którem postanowiono wszcząć śledztwo oraz zdecydowano, że pogrzeb ofiar zbrodniczego czynu posła Raczcicza odbędzie się na koszt państwa. Również na koszt państwa udzielona będzie pomoc rannym. Wniesiony zostanie do parlamentu wniosek o udzielenie zasiłków rodzinom posłów, którzy padli przy spełnianiu swych obowiązków. Rząd odwołał się do prasy oraz do wojskowych władz, aby czuwały nad tem, by zbrodniczy czyn posła Raczcicza nie został wyzyskany w celu podburzania opinji publicznej i aby tego indywidualnego czynu nie tłumaczono w sposób, mogący naruszyć autorytet państwa i spokój w kraju.

Wiedeń, 20. 6. (PAT) Według doniesień dzienników wiedeńskich sprawca dzisiejszego zamachu w skupczynie poseł Raczcicz, członek stronnictwa radykalnego znany był jako jeden z **największych krzykaczy** i brał żywy udział w burzliwych zajściach ostatniego posiedzenia, obrzucając najwstrętniejszemi wyzwiskami posła Stefana Radicza i jego zwolenników. Dzienniki przypominają, że na wczorajszem posiedzeniu wieczorowem w skupczynie poseł Popowicz zawołał do posła Pawła Radicza: „Jeszcze pan straci tu swą głowę — o to ja już się postaram“. Pogróżka ta rychło się spełniła. **Telefoniczne połączenie z Białogrodem jest od południa przerwane.**

Warszawa, 21. 6. (tel. wł.) Król Aleksander objawił szczególną życzliwość względem ciężko ranego posła Stefana Radicza, aczkolwiek ten należy do zaciekłych opozycjonistów w Chorwacji. Monarcha odwiedził chorego i zamienił z nim kilka słów. Wieczorem przybyli dwaj profesorowie uniwersyteccy z Zagrzebia celem objęcia opieki nad Radiczem. W ostatniej chwili donoszą, że **stan jego i posła Pernara jest prawie beznadziejny.**

Jugosłowiańska rada ministrów uchwaliła przesłać wyrazy współczucia do chorwack. partji chłopskiej. **Zarząd partji, nie otwierając pisma, odesłał je z powrotem.** Pogrzeb ofiar odbędzie się na koszt rządu. Wdowy po nich otrzymają pensje dożywotne.

*

Skupczyna była w ostatnim czasie widownią nadzwyczaj ostrych walk partyjnych, które mają podłoże polityczne i socjalne. Szczególnie uwydatniają się tam przeciwieństwa między Serbami a Chorwatami. Ostatni tak straszny wypadek wywołuje i u nas jako państwa zaprzyjaźnionego, żywe współczucie. Z pewnością jednak całość państwa Jugosławji mimo wszystko nie będzie zachwiana.

O przyłączenie Bydgoszczy

oraz powiatów bydgoskiego, wyrzyskiego i szubińskiego do Pomorza.

Warszawa, 21. 6. (Tel. wł.). Na wczorajszem posiedzeniu komisji administracyjnej został **jednogłośnie uchwalony wniosek posła Langera o odłączeniu powiatów bydgoskiego, szubińskiego i wyrzyskiego od województwa poznańskiego i przyłączenia ich wraz z miastem Bydgoszczą do województwa pomorskiego.**

Delegat ministerstwa spraw wewnętrznych oświadczył, że **ministerstwo opracowało już odnośny projekt ustawy, który w swoim czasie przedłoży Sejmowi i Senatowi.**

* * *

Wiadomość powyższą społeczeństwo Bydgoszczy i powiatów sąsiednich przyjmie niewątpliwie z żywem zadowoleniem.

nej, zmuszona jest sprowadzać pszenicę z Węgier.

Co się zaś tyczy **produkcji przemysłowej**, to dla jej powiększenia i potanienia, potrzebnemi są: modernizacja (udoskonalenie techniczne) zakładów, racjonalna organizacja pracy, tańszy, niż obecnie kredyt, wreszcie ochronna, uwzględniająca należycie interesy krajowej produkcji, polityka celna.

*

Po dokonaniu stabilizacji waluty i doprowadzeniu do równowagi budżetu państwowego, obecnie zadaniem polityki gospodarczej winno być **zrównoważenie bilansu płatniczego**, to znaczy, wypłat, jakie Polska na rzecz zagranicy uskutecznia, z wpłatami, jakie z zagranicy otrzymuje. Jeżeli wypłaty są większe od wpłat, — rośnie zadłużenie państwa u obcych i w następstwie tego, **zależność gospodarcza i polityczna państwa.**

Dotychczas **bilans płatniczy Polski jest bierny, bo biernym jest bilans handlowy.** Jak wiadomo, Polska nie posiada kapitałów, umieszczonych za granicą, od których dochody, wpływając do kraju, mogłyby pokryć deficyt handlowy, jak to się dzieje w innych państwach. Polska ma tylko emigrantów, którzy stale przysyłają lub przywożą do kraju pewne sumy pieniężne (około 70 milj. fr. zł. rocznie), ale sumy te nie mogą wpłynąć decydująco na bilans płatniczy. W takich warunkach, jedynem poważnem źródłem dla pokrycia zobowiązań, wypływających z rozrachunku z zagranicą, (zapłata za przywożone towary, procenty od pożyczek itd.) jest eksport, tj. przewyżka wartości wywozu nad wartością przywozu. **Wzmożenie wywozu i aktywizacja bilansu handlowego jest koniecznością państwową dla Polski**; pokrywanie deficytów bilansu płatniczego przez zaciąganie zagranicą nowych pożyczek, w tej lub innej formie, ma swoje granice i nie zawsze jest skutecznym środkiem naprawy finansowej i gospodarczej.

Dopóki bilans handlowy Polski jest bierny, dotychczas bilans płatniczy nie będzie zrównoważonym i nie będzie usunięte niebezpieczeństwo, grożące załamaniem kursu waluty (złotego) i naruszeniem równowagi budżetu państwowego. To też, wbrew optymistycznym oświadczeniom generalnego referenta budżetu w Sejmie, prof. Krzyżanowskiego, **niepokój o sytuację gospodarczą**, w obecnych warunkach, ma swoje niezaprzeczalne uzasadnienie.

M. Łempicki.

Budżet w Senacie.

Brak kapitału. — Żniwa źle się zapowiadają. Stan gospodarczy coraz lepszy.

Warszawa, 21. 6. (AW.) Na dzisiejszem posiedzeniu Senatu przystąpiono do rozprawy nad budżetem. Sprawozdawca generalny senator Szarski podniósł znaczenie osiągnięcia równowagi budżetowej i zaznaczył, że budżet tegoroczny jest realny, ostrożny i elastyczny. Senator Szarski zapatruje się optymistycznie na nasz stan gospodarczy i twierdzi, że dotychczasowy rozwój się nie załamie. Mówca podniósł wzrost spożycia wewnętrznego. Najważniejszem zagadnieniem jest zdobycie kapitału. Mówca uważa, że obawy z powodu bierności naszego bilansu handlowego są w każdym razie przesadne. Ze wszystkich czynników ujemnych na największą uwagę zasługują tegoroczne zbiory, które zapowiadają się niedobrze. Senator Szarski oświadczył, że komisja senacka bolała nad tem, że budżet wpłynął do niej tak późno i o gruntownem rozpatrzeniu go mowy być nie mogło. Komisja stanęła przed przykrą ewentualnością, że gdyby choć jedna poprawka Senatu uzyskała w Sejmie zwykłą większość, a nie 11/20 za odrzuceniem, to w myśl tego regulaminu upadłby cały budżet i rząd musiałby wnieść nowy. Komisja stanęła więc wobec dwu alternatyw, albo zmienić budżet i narazić państwo na niebezpieczeństwo, albo przyjąć go bez zmian. Komisja prosi więc o przyjęcie uchwalonego przez Sejm projektu bez zmian. Następnie rozpoczęto ogólną dyskusję, którą połączono równocześnie ze szczegółową. Przemawiał senator Herbaczewski, ukrainiec, którego wystąpienie było powtórzeniem wypadków w Sejmie, mówił on o dążeniu ukraińców do samodzielności. Potem wygłosił dłuższe przemówienie sen. Posner, który bronił rezolucji komisji w sprawie wzywającej rząd, aby zaprosił do komitetu ekonomicznego ministra Zaleskiego, poczem poddał krytyce działalność poszczególnych ministerstw.

Po przerwie na wniosek sen. Posnera Senat postanowił uzupełnić porządek dzienny ustawą o amnestji.

Sen. Głąbiński (ZLN) w czasie rozprawy nad budżetem wyraził pogląd, że sytuacja dzisiejsza jest niepewna i oświadczył, że stronnictwo jego uznaje konieczność zmiany konstytucji, wzmocnienia władzy wykonawczej itd., z drugiej zaś strony przeciwstawia się wszelkim tendencjom federalistycznym i nie dopuszcza myśli o jakiejkolwiek rewizji granic. Stan finansowy państwa — mówił dalej sen. Głąbiński — jest względnie pomyślny. Odmawia jednak obecnemu rządowi wyłącznej zasługi poprawy sytuacji gospodarczej.

Sen. Motz (Wyzw.) stwierdza, że stronnictwo jego niema zaufania do p. ministra spraw zagr. Mówca oświadcza, iż musielibyśmy dążyć do tego, aby porozumieć się z temi państwami, które są w podobnych warunkach politycznych, a zatem z państwami nadbałtyckiemi, jak Litwą, dalej Rumunją i Turcją, centrum Europy z Czechosłowacją, na zachodzie z Belgją i Francją a do pewnego stopnia także z Włochami.

Nowe połączenie w komunikacji polsko-czeskie.

Warszawa (PAT). W komunikacji pomiędzy Polską a Czechosłowacją zostaną w dniu 15 czerwca otwarte nowe kolejowe przejścia graniczne dla ruchu sąsiedzkiego a mianowicie przejście, leżące między stacjami Woronienką P. K. P. i Jasiną w Czechosłowacji. Przejście to przewidziane jest w polsko-czechosłowackiej konwencji kolejowej z 30 maja 1927 r. i według tej umowy kolejową stacją zdawczo-odbiorczą ma być stacja Jasina. Rewizja celna i paszportowa odbywać się będzie po stronie polskiej w Woronience, a po stronie czechosłowackiej w Jasinie. Przewóz osób i towarów będzie dokonywany na zasadach komunikacji bezpośredniej, podobnie, jak na innych przejściach otwartych w komunikacji sąsiedzkiej polsko-czechosłowackiej. Otwarcie nowego przejścia ma znaczenie także dla organizacji ruchu tranzytowego z Rumunji — do Rumunji przez obszar czechosłowacki i polski.

Wicepremjer Bartel zachorował.

Warszawa, 20. 6. PAT. P. wicepremjer prof. dr. Kazimierz Bartel zapadł na grypę i od dwóch dni nie opuszcza łóżka.

Otwarcie konferencji Małej Ententy.

Bukareszt, 20. 6. PAT. Dziś pod przewodnictwem Vintila Bratianu otwarto o godz. 11 rano pierwsze posiedzenie konferencji małej Ententy. Sesja trwała do godz. 1 po poł. Następne posiedzenie rozpocznie się o godz. 4 po poł. Komunikat prasowy będzie wydany wieczorem.

Bukareszt, 20. 6. PAT. Min. Benesz oświadczył przybyłym dziennikarzom, że konferencja małej Ententy zajmie się jedynie rozszerzeniem systemu gospodarczego małej Ententy.

W Grecji spokój.

Lecz strajk trwa nadal.

Londyn, 20. 6. PAT. „Chicago Tribune" donosi z Aten, że z powodu strajku wiele miast pozbawionych jest wody i światła. Komitet robotników postawił rządowi ultimatum, domagając się 8-godzinnego dnia pracy oraz podwyżki płac w fabrykach tytoniowych. Rząd postanowił nie przychylić się do żądań robotników i trzyma w pogotowiu silne oddziały wojska.

Wiedeń, 20. 6. PAT. Greckie poselstwo w Wiedniu ogłasza w dziennikach na podstawie doniesień oficjalnych dementi wszystkich wiadomości o niespokojach i buncie flotyli greckiej. Częściowy strajk trwa w Salonikach i w Kawalla. Nie przyszło jednak do żadnych zajść. Wszystkie fabryki tytoniowe pracują. Dotychczas tylko pewna część robotników przystąpiła do strajku. Kolejarze nie strajkują wogóle.

Tragedja bezrobotnego.

W Grudziądzu przy ul. Ogrodowej 21 powiesił się w mieszkaniu Władysław Nałowicz, bezrobotny pracownik umysłowy. Powodem rozpaczliwego czynu była nędza.

Kronika telegraficzna.

Uchwały Sejmu, uchylające dekrety, muszą być ogłaszane w „Dzienniku Ustaw".

Warszawa, 21. 6. (tel. wł.) Komisja prawnicza uchwaliła projekt ustawy nowelizującej dekret Prezydenta o wydawaniu Dziennika Ustaw, w tym kierunku, że uchwały Sejmu, uchylające rozporządzenia, mają być w Dzienniku Ustaw ogłaszane. Przedstawiciele klubu B. B. nie głosowali w trzeciem czytaniu.

Jesienne przeniesienia w wojsku odbędą się w granicach budżetu.

Warszawa, 21. 6. (tel. wł.) W armji nastąpią jesienią przeniesienia, ale tylko w miarę istotnej konieczności i możności budżetowych. Odnosi się to szczególnie do oficerów ze sztabów i biur, którzy muszą odbyć przepisową służbę w linji, oraz służących już długo na kresach i P. K. O. Aby zaoszczędzić wydatków skarbowi, uwzględni M. S. Wojsk. w najszerszym zakresie prośby o przeniesienie, ale w tym wypadku odbywające się na własny koszt proszącego.

O pakt nieagresji między Litwą a Polską.

Berlin, 20. 6. PAT. „Berliner Tageblatt" donosi z Kowna, że w litewskiem ministerstwie spraw zagranicznych czynione są ostatnio przygotowania do rokowań polsko-litewskich w sprawie pa-

Przed nowym lotem Paryż — Ameryka.

Paryż, (AW). Głośni lotnicy francuscy Costos i le Brix którzy odbyli lot dookoła świata, przygotowują się do dokonania lotu trans-atlantyckiego z Paryża do Nowego Jorku. Lot dokonany będzie zapewne na samolocie Droubina „Cousinet", który zaopatrzony jest we wszelkie najnowsze urządzenia, zabezpieczające przed katastrofą, oraz zapewniające możność nieustannego kontaktu ze stacjami radjowemi świata.

Lotnicy polscy w Bułgarji.

Sofja, 20. 6. PAT. W poniedziałek, w hotelu „Imperjal" odbyło się uroczyste przyjęcie i obiad na cześć eskadry pułk. Rayskiego. Obiad był wydany przez bułgarski departament lotnictwa i wzięli w nim udział przedstawiciele rządu, ministerstwa spraw wojskowych, członkowie poselstwa Rzeczypospolitej w Sofji i liczni lotnicy. We wtorek lotnicy podejmowani byli śniadaniem przez posła Baranowskiego. Prócz przedstawicieli rządu bułgarskiego byli obecni poseł rumuński i przedstawiciele lotnictwa bułgarskiego.

Minister Czechowicz będzie konferował z urzędnikami skarbowymi

Warszawa, 21. 6. (tel. wł.) Minister Czechowicz przyjął wczoraj delegację Stowarzyszenia Urzędników Skarbowych, okazując zrozumienie dla ciężkiego ich położenia oraz gotowość wysłuchania pojutrze przedstawicieli wszystkich okręgów dla dokładnego omówienia poruszonych spraw.

Jak Moskwa wynagrodzi Bela Kuhna.

Wiedeń, 20. 6. PAT. Tel. Union donosi z Moskwy, że koła sowieckie interesują się bardzo procesem przeciwko Beli Kuhnowi, licząc się z tem, że natychmiast po ukończeniu procesu zostaną przedsięwzięte kroki celem przewiezienia Beli Kuhna do Moskwy, gdzie zamiast Smeraja, który został przeniesiony na Daleki Wschód, ma objąć kierownictwo środkowo-eu-

Akcja ratunkowa dla Nobile.

Moskwa, 20. 6. PAT. Sowiecki łamacz lodu „Małygin", który wyjechał na poszukiwanie wyprawy gen. Nobile po 15-godzinnem błądzeniu pomiędzy górami lodowemi, zdołał utorować sobie drogę wśród lodów i obecnie znajduje się o 15 mil na zachód od przylądka Nadziei poza 76 st. szer. północnej.

Dalsze poszukiwania Nobile.

Sztokholm, 20. 6. PAT. Okręty „Tania" i Quest", posiadające na pokładzie 3 aeroplany, należące do ekspedycji ratunkowej, przybyły do Virgobay. Cztery samoloty szwedzkie i hydroplan „Upland" przybyły również do Virgobay celem podjęcia niezwłocznie akcji ratunkowej, udając się na poszukiwania generała Nobile.

Nobile odnaleziony!

Berlin, 20. 6. PAT. „Berliner Tageblatt" donosi z Kingsbay, że major Maddalena w czasie lotu dzisiejszego **odnalazł obóz gen. Nobile** i krążąc przez dłuższy czas nad tym obozem, **zrzucił środki żywności** i narzędzia, których wysłania gen. Nobile żądał. Do godz. 6.30 wieczorem w dniu dzisiejszym nie nadeszły żadne wiadomości o locie Amundsena i Gilbauda.

Skazanie zdrajców przez Sąd Okręgowy w Starogardzie.

W dniu 16 i 18 bm. odbyła się w Starogardzie rozprawa sądowa przeciwko niejakim Miszce, Labudzie i Bajce oskarżonym o zamiar wywołania powstania zbrojnego przeciwko Polsce i oderwania od państwa powiatów kaszubskich celem wcielenia ich do Niemiec. Afera ta wykryta została w 1926 roku i wówczas podejrzewano, iż ma ona związek z pewnemi organizacjami nacjonalistycznemi w Niemczech. Sąd skazał Miszkę na 2 i pół roku twierdzy, a pozostałych uniewinnił dla braku dowodów.

Wykrycie nadużyć w magistracie toruńskim.

Toruń (AW.). Władze policyjne wpadły na trop nadużyć w magistracie. Aresztowano pięciu komorników magistratu, którzy, jak się okazuje, popełniali w magistracie od szeregu lat nadużycia, sięgające wielu tysięcy złotych. Pogłoski o nadużyciach sterjalna, która na początku br. bada ła gospodarkę miejską, nie stwierdziła żadnych nadużyć. W związku z nadużyciami kierownik ekspozytury podatkowej Bońkowski przeniesiony został do wydziału bezpieczeństwa, jego zaś stanowisko objął p. Mako-

Wiadomości z kraju.

Rozbudowa Krynicy.

Do Krynicy-Zdroju przyłączono kilkanaście parcel gruntowych, które dotąd należały do sąsiadującej wsi Słotwina. Na gruntach tych w jesieni b. r. rozpoczną się prace nad budową nowych willi i pensjonatów. Frekwencja w Krynicy jest w tym sezonie olbrzymia. W ciągu ostatniego tygodnia przybyło do uzdrowiska około 1800 osób. Tak wielkiego napływu gości do Krynicy nie notowano jeszcze nigdy. Spodziewają się, iż w sezonie letnim frekwencja gości przekroczy 30.000 osób.

W Rabce frekwencja w uzdrowisku wykazuje w obecnym sezonie znaczne powiększenie. Dotąd zameldowano przeszło 4000 kuracjuszy.

W Zakopanem znowu śnieg.

Oziębienie temperatury w Zakopanem i okolicach trwa w dalszym ciągu. W Tatrach spadły znaczne śniegi. Giewont, Czerwone Wierchy, Boczań i inne góry, pokryte są całe śniegiem. Nad Zakopanem przeszedł drobny śnieg, pomieszany z gradem. Temperatura wynosi 0 do plus 1° Celsjusza.

Wsie w płomieniach.

We wsi Kurkowo pow. kolneńskiego, wybuchł pożar, który szybko rozszerzając się gwałtownie, strawił 15 domów mieszkalnych, 11 stodół i kilka sztuk inwentarza żywego. Przyczyną pożaru było wadliwe urządzenie komina.

W Tymbarku pow. limanowskiego wybuchł pożar, który szybko rozszerzając się, strawił kilkanaście zabudowań gospodarskich, domów, oraz kilka stodół. Pożar powstał wskutek zaprószenia ognia przez bawiące się dzieci. W akcji ratunkowej brała udział nawet straż ogniowa z Krakowa.

Samolot sowiecki nad terenem polskim.

W okolicy Radoszkowic nad terytorjum polskiem krążył samolot sowiecki. Samolot raptownie zawrócił w kierunku granicy sowieckiej, przechylił się jednak na bok i runął w bagna, już po stronie sowieckiej, tuż przy polskich słupach granicznych. Pilot poniósł śmierć na miejscu, obserwator, dzięki skorzystaniu w ostatniej chwili ze spadochronu, który rozwinął się — zdołał ocaleć.

W rejonie Dukszt w pow. święciańskim ludność miejscowa zauważyła dwa samoloty, szybujące w kierunku Brasławia. Prawdopodobnie były to samoloty litewskie, które zbłądziły nad terytorjum polskiem.

Autobus w rowie.

Autobus kursujący między Zawierciem a Pilicą, wskutek pęknięcia opony, stoczył się do rowu. Wszyscy pasażerowie, jadący autobusem, odnieśli obrażenia. Cztery osoby ciężko ranne umieszczono w szpitalu. Sześć osób odniosło lżejsze rany.

Demonstracje bezrobotnych w Sosnowcu.

W ub. wtorek w południe przed magistratem sosnowieckim zebrało się kilkuset bezrobotnych, żądając wyjaśnienia w sprawie wypłaty zapomóg. Bezrobotni wysłali delegację do magistratu, która prosiła prezydenta o udzielenie bezrobotnym pożyczki na pokrycie kosztów wysłania do Warszawy dwóch delegatów, celem interwencji u rządu w sprawie wypłaty zapomóg. Prezydent przyrzekł delegacji, że podanie rozpatrzy zarząd miasta, poczem bezrobotni rozeszli się.

Wywrotowcom w Sosnowcu nie wiedzie się.

Wywołany przez komunistów i PPS-lewicę strajk na kopalniach towarzystwa warszawskiego — „Kazimierz“, „Juljusz“ i „Jakób“ — załamał się. Prowodyrzy komunistyczni, którzy podburzali robotników do strajku, ulotnili się bez śladu. Robotnicy przystąpili częściowo do pracy. Spodziewana jest zupełna likwidacja strajku.

Śmierć z ręki szwagra.

Mieszkaniec wsi Boguszki pow. białostockiego, Władysław Ciborowski, który w dniu 11 bm. udał się na rozprawę sądową do sądu pokoju w Knyszynie, nie powrócił do domu. Obecnie policja znalazła zwłoki jego, zakopane w życie obok drogi w pobliżu wsi Zaściarki. Jak ustaliło dochodzenie, Ciborowski został zamordowany przez swojego szwagra, Telesfora Matorskiego i jego brata Albina. Powodem zabójstwa była rozprawa na tle rozrachunków majątkowych.

Transmisja wyrwała robotnicy wszystkie włosy z głowy.

Okropny wypadek zdarzył się w fabryce kwasu węglowego w Rybniku. 16-letnia robotnica Dudówna została w pewnej chwili pochwycona za włosy przez transmisję, która rzuciła ją o ścianę, zrywając równocześnie włosy wraz ze skórą. Nieszczęśliwą robotnicę w stanie bardzo groźnym przewieziono do szpitala, gdzie walczy ze śmiercią.

Był właścicielem dwu kamienic a... żebrał.

Ciekawą sprawę rozpatrywał sąd odwoławczy w Warszawie.

Na ławie oskarżonych zasiadł **wspaniały starzec** z brodą i grzywą, uczesaną na Wernyhorę. Był to imć pan Wojciech Luliński, z zawodu żebrak, właściciel dwu dochodowych kamienic w Rypinie.

Zdemaskowano go przed rokiem zupełnie przypadkowo. Luliński chadzał po odpustach i wyśpiewywał pieśni o królu Janie, który gromił Turków pod Wiedniem. Majestatyczna postawa, siwe włosy, kij ozdobiony kolczastą skórą z jeża, trzystrunna lira — wszystko to tworzyło iście matejkowską sylwetę.

Aż pewnego razu, profesor gimnazjum w Rypinie Konrad Wojciechowski **spotkał kamienicznika** przed wejściem do płockiej katedry. Początkowo oczom nie wierzył. Upewniwszy się jednak, że nie jest w błędzie, zawiadomił o tem burmistrza. Sensacja niebywała. W Rypinie zawrzało, nikt bowiem nie znał **tajemnicy żebraka.** Lulińskiego pociągnięto do odpowiedzialności.

Sąd pokoju skazał go na 100 zł grzywny i dwa tygodnie aresztu za włóczęgostwo i symulację. Sąd odwoławczy wobec **skruchy oskarżonego** zmniejszył mu areszt do tygodnia, a grzywnę do 50 zł.

Dr. Antoni Marczyński. (10

NIEWOLNICE Z LONG ISLAND

Powieść współczesna.

(Ciąg dalszy).

— Well. Rozumiem pana doskonale. Wszystko znalazło swój odpowiednik w wydarzeniach dnia następnego, prócz słowa: brat. Kogoż mieli na myśli?

— I to także przeniknąłem. W dniu, w którym opuściłem łoże, otrzymałem list od Andrzeja Ordęgi, zaadresowany oczywiście do Krakowa, gdzie stale mieszkałem. List ten odesłała mi matka na Hel. Dla załatwienia formalności paszportowych, pożegnania rodziców itd musiałem powrócić do Krakowa. Otóż po drodze zatrzymałem się w Warszawie i odszukałem przedewszystkiem siedzibę „Venus Filmu“. Uczyniłem to nie tyle z ciekawości, ile w nadziei, że znajdę coś, co albo obali, albo wzmocni moje podejrzenia.

— Czyż nie mówiłem, że z pana detektyw - amator, lepszy od niejednego zawodowca?

— Pochlebia mi pan niezasłużenie. Spis abonentów telefonicznych zdradził mi adres wytwórni. Mieści się ona, a raczej mieściła się na czwartem piętrze w oficynach odrapanego domu na Nalewkach.

— To nazwa ulicy?

— Dzielnicy zamieszkałej głównie przez ludność żydowską. Ulicy nie wymieniam, bo poco obciążać pamięć zbytecznym już dzisiaj szczegółem. Cała wytwórnia składała się z dwóch pokoików, umeblowanych więcej niż skromnie. Dwaj wyrostki o semickich fizjognomjach pakowało do wielkiego kufra jakieś papiery i fotografje. Uwijali się z takim pośpiechem, że nie zauważyli mego wtargnięcia. A ja tymczasem gapiłem się jak sroka w kość na olbrzymią fotografję wiszącą w eleganckiej oprawie nad biurkiem „pana dyrektora“. Podobizna owa przedstawiała jegomościa w wieku lat może trzydzieści i kilka i przypomiała mi odrazu kogoś, kogo już raz, niedawno temu przelotnie widziałem. Wreszcie przypomniałem sobie. Twarz była dużo szczuplejsza, jakby młodsza, ale rysy identycznie te same, co u owego brutalnego grubasa z „Afrodyty“ Zdaje się, że wydałem stłumiony okrzyk zdziwienia, bo dwaj chłopcy zerwali się na równe nogi. Młodszy był wyraźnie przestraszony, lecz starszy nadrabiał miną. Czego pan chce? — zainterpelował mnie ostro. Odpowiedziałem, że jestem współpracownikiem jednego z pism krakowskich i zamierzam zrobić wywiad z dyrektorem wytwórni — Ojciec wyszedł, — wyrwał się młodszy i zamilkł zgromiony wzrokiem starszego, który dodał pospiesznie: Pan dyrektor Eisenfeld wyszedł na miasto. — To szkoda, — westchnąłem całkiem szczerze Wyprowadzacie się, jak widzę. Starszy wyrostek bąknął coś pod nosem o przeprowadzce do nowego, większego lokalu. A kiedy mógłbym się zobaczyć z waszym stryjem? — spytałem znienacka. — Stryj jest w Ameryce. Nie przyjaźdża tutaj, — odparł ten naiwniejszy, ale w tej chwili wyleciał za drzwi, wypchnęty brutalnie przez energicznego towarzysza. — Proszę przyjść jutro Ja nie mogę panu udzielić żadnych informacji. — Poszedłem więc do hotelu.

— A nazajutrz zastał pan gniazdo próżne, — dorzucił dyrektor policji domyślnie.

— Niestety tak. Ani u stróża, ani u niczego dowiedzieć o nowym lokalu wywtórni „Venus Film“, ani o osobie pana Eisenfelda. W każdym razie dam sobie uciąć rękę, że Eisenfeld jest godnym braciszkiem brutala z parowca „Afrodyte“, że obaj są hersztami szajki handlarzy żywym towarem, przyczem właściciel wytwórni jest dostawcą towaru, a właściciel parowca, ów amerykański stryjaszek dwóch wyrostków, odbiorcą

— Zupełnie słusznie. Już od początku domyślałem się bliskiego związku pomiędzy wytwórnią filmową, a białym okrętem, na którym uwięziono białe niewolnice. Mają tę samą nazwę.

— Jakto? — zdziwił się Jan Ordęga, nie tęgi snać w mitologji.

Andrzej objaśnił brata w krótkich słowach.

— Grecka bogini miłości Afrodyte nazywała się u Rzymian Venus.

Dyrektor policji spojrzał znów żałośnie w stronę zegara.

— Domyślam się reszty. Przybywszy do New Yorku miał pan niezwykłe szczęście spotkać zaraz na wstępie starszego Eisenfelda. Czy tak?

— Znacznie lepiej, proszę pana, bo idąc z Andrzejem przez Broadway ujrzałem w eleganckim samochodzie wszechstronnego genjusza sztuki filmowej, pana Rogera Nick'a, który miał rzekomo zatonąć w nocy z piętnastego na szesnastego lipca na Bałtyku.

Ołówek dyrektora podkreślił dwukrotnie ten wiersz notatki, w którym figurowało nazwisko człowieka w ceratowym płaszczu.

— Postaramy się odszukać tego pana — mruknął a w jego stalowych źrenicach zamigotały błyski zaciętości i energji; — Czy to już wszystko, co pan chciał mi powiedzieć? — spytał po chwili.

— Prawie wszystko. Na zakończenie go samego pisma, ale z daty nieco wcześniejszej. Jest to sucha wzmianka o wypadku, jaki się wydarzył w Rydze. Przeczytałem ją w swoim czasie i przeszedłem nad nią do porządku dziennego, jak nie zaprzątamy sobie głowy nowem trzęsieniem ziemi w Japonji, wybuchami Krateru, utarczkami z Rifami w Marokko i tem podobnymi zdarzeniami, jakie miały miejsce zdaleka od naszych stron rodzinnych. Aż dopiero po wypadku uczennic „Venus Filmu“ przypomniałem sobie, że coś podobnego już się gdzieś kiedyś wydarzyło, szukałem cierpliwie i znalazłem. Oto przekład angielski:

„Ryga, dnia 6 lipca 19... Onegdaj po południu około godziny szóstej wypłynął z przystani rybackiej duży kuter, na pokładzie którego znajdowały się prócz załogi, złożonej z dwóch osób, dwadzieścia cztery harcerki, w wieku od 12 do 17 lat, oraz nauczyciel gimnastyki Nazajutrz znaleziono na brzegu zwłoki syna właściciela kutra, wyrzucone przez fale. Wszczęte natychmiast poszukiwania nie dały żadnych wyników, prócz znalezienia koła ratunkowego, które, sądząc z trochę zatartych liter, należało niewątpliwie do zaginionego kutra. O losach pozostałych uczestników tragicznej wycieczki niema do tej pory żadnych wiadomości. Władze rozpoczęły energiczne śledztwo, ponieważ, jak się okazuje, nauczyciel gimnastyki urządził ową wycieczkę zupełnie samowolnie, bez pozwolenia swoich przełożonych „Przyczyny katastrofy są niezrozumiałe, gdyż od tygodnia panuje wspaniała pogoda, a kapryśna często Zatoka Ryska dawno już nie była taka spokojna, jak obecnie.“

Dyrektor policji zagryzł wargi.

(Ciąg dalszy nastąpi).

Z WIELKOPOLSKI i POMORZA

Inowrocław.

Samobójstwo popełnił w ub. poniedziałek jeden z młodszych uczni piekarskich, pracujący u p. Luxenburga, zamieszkałego przy ulicy Kościelnej. Samobójstwa dokonał on przez powieszenie. Przyczyny tragicznego wypadku dotychczas nie ustalono. Policja przeprowadza energiczne dochodzenia.

Nowy zarząd w Sokole. Na nadzwyczajnem walnem zebraniu Sokoła, które odbyło się ub. niedzieli w Sokolni, wybrano nowy zarząd, w skład którego weszli: pp. Lewandowski jako prezes, Kurdykowski I. wiceprezes, Michalak II. wiceprezes, Radziński sekretarz, Stanisław Nowak skarbnik, Chodziński naczelnik, Wiecanowski kierownik oddziału młodszych i druhen, Posadzy bibljotekarz, Kobierski referent oświatowy, Kwiatkowski chorąży, Kozłowski Józef, Utecht, Staszak i Polus jako ławnicy.

Na zebraniu Tow. śpiewu „Dźwięk“, które odbyło się w ub. poniedziałek w hotelu pod Lwem, omawiano sprawę zbliżającego się zjazdu śpiewackiego w dniu 1 lipca br. w Inowrocławiu. Pozatem jeden z członków wygłosił referat na temat znaczenia pieśni w ogólnym dorobku kultury ludzkiej. W końcu uchwalono urządzić zabawę w sierpniu br.

Kółko Rolnicze w Inowrocławiu zwiedziło ub. niedzieli gospodarstwo pp. Jerchów w Batkowie.

Kradzieże i sprzeniewierzenia. W ogrodzie starościńskim skradziono warzywo wartości 60 zł. — Sprzeniewierzenia dokonał wojażer K. M. na szkodę kupca Franciszka Pawlickiego z Inowrocławia.

Gniezno.

Czyżby samobójstwo? Oddalił się z mieszkania rodziców w Psarach Polskich pow. Września Jan Olendrowicz i dotychczas jeszcze nie wócił. O. w roku 1926 utracił przy kradzieży wędlin z pociągu obie nogi i od tego czasu nosił się z zamiarem samobójstwa.

Utonął przy czyszczeniu stawu. Dnia 12. bm. utonął przy czyszczeniu stawu w Czerniejewie robotnik Stefan Andrzejewski z Brzózek pow. Gniezno, osieracając troje dzieci. Zwłoki nieszczęśliwego wydobyto dopiero po trzech godzinach.

Pożary. Wybuchł pożar w zagrodzie gospodarza Wojciecha Górniaka w Górach pow. Września, skutkiem czego spaliła się stodoła i szopa, ogólnej wartości 10000 zł. Szkody pokrywa ubezpieczenie; przyczyny pożaru nie zdołano stwierdzić.

W zagrodzie gosp. Franciszka Wojciechowskiego w Rudach pow. Września, spaliła się stodoła, chlew i 2 szopy, maszyny rolnicze i drób. Szkodę, wynoszącą ok. 10.000 zł. pokrywa Ubezpieczenie Pożar spowodowało nieostrożne obchodzenie się domowników ze światłem.

W czasie burzy uderzył piorun w zabudowania gosp. wdowy Marty Kowalskiej w Wierzycach pow. Gniezno. Spalił się dom z urządzeniem, chlew, stodoła i szopy z narzędziami rolniczemi. Szkoda wynosi około 50000 zł, z czego ubezpieczenie pokrywa nie całe 50 proc.

W tym samym dni uderzył piorun w chlew gosp. Józefa Kobylińskiego w Gorzykowie pow. Gniezno oraz w chlew gosp. Stanisława Płóciennika w Malininie pow. Gniezno i zabił 4 prosiaki.

Dobiński, skazany czterokrotnie na śmierć, ułaskawiony. Żonobójca Dobiński Adam, który w listopadzie ub. roku po raz czwarty został przez Sąd Okręgowy w Gnieźnie skazany na śmierć, zwrócił się do p. Prezydenta z prośbą o ułaskawienie. P. Prezydent przychylił się do prośby skazanego zamieniając mu karę śmierci na dożywotnie więzienie.

Dyrekcja miejskiego gimnazjum żeńskiego urządza dla swych uczenic 4-tygodniowe kolonje wakacyjne w czasie od 16 lipca do 16 sierpnia, z których korzystać mogą uczenice, nie mające możności spędzenia wakacyj letnich na wsi. Uczenice przebywać będą pod opieką 3 nauczycielek w leśniczówce w Górce pod Mosiną koszty utrzymania wynosić będą 70 zł.

Panienki powyżej lat 16, które mają zamiłowanie do dzieci, mogą się zgłosić do Sióstr Miłosierdzia w lecznicy przy ul. Lecha 11.

Repertuar kin w Gnieźnie. Apollo: „Pod osłoną nocy“ dramat sens. w 8 akt. Luna: „Pod narkozą miłości“ dramat egzotyczny.

ŻNIN. Święto strzeleckie. W niedzielę, 17. bm. odbyła się w Żninie uroczystość poświęcenia nowej strzelnicy. Zjechali się liczni delegaci z bliższych i dalszych stron. Po śniadaniu ruszono na Mszę św. barwnym pochodem. Po Mszy św., celebrowanej przez ks. prob. Anioła udano się na obiad do Domu Polskiego. Przy obiedzie nastąpiły liczne przemówienia. M. in. mówił p. burmistrz Bukowski, p. starosta Szczerbiński, p. Parzysz, prezes okr. bydg., dr. Głowacki z Poznania, p. Friese i in. Po obiedzie odbyło się poświęcenie nowej strzelnicy, przyczem rozpoczęto strzelanie 3-dniowe.

Uroczystość Młodych Polek w Łabiszynie.

(Od własnego sprawozdawcy „Dziennika Bydgoskiego“.

Powoli, stopniowo, lecz stale rozszerza się w Polsce sieć organizacyj młodzieży polskiej, opartych na zdrowej idei narodowej katolickiej. Już nietylko w wielkich środowiskach ludzkich tworzą się kadry tych stowarzyszeń, ale wypuszczają one swe zdrowe pędy po miasteczkach i wsiach, gdzie pracą gorliwą i zapałem założyciele przyciągają do szeregów coraz więcej zwolenników tej idei i powiększają armję młodzieży pracującej na chwałę Boga i Ojczyzny

Łabiszyn również jest tem jednem z szczęśliwych miasteczek, gdzie praca zarządu Stow. Młodych Polek „Jutrzenka“ na czele z patronem ks. prob. Kłosem, prezeską Wiktorją Karaszewską, sekr. Ireną Kaliską, skarbniczką Zofją Badzińską, biblj. Wł. Karaszewską i naczelniczką Marją Kosiakówną świetnie się rozwija i nie ustaje w swej owocnej pracy ani na chwilę. Ub. niedzieli obchodziło miejscowe Stow. „Jutrzenka“ uroczystość poświęcenia sztandaru, wykonanego niezwykle pięknie i ozdobnie.

Rano więc zebrały się towarzystwa i delegacje na Starym Rynku, uformowały pochód i ruszyły do kościoła przy dźwiękach tutejszej orkiestry. Powiewało 11 sztandarów, a brały udział: Młode Polki „Zorza“, „Promyk“ i „Przedświt“ z Bydgoszczy, Rynarzewa i Sobiejuchów, przedstawiciele magistratu z burmistrzem p. Feiglem na czele, delegacja miejscowego Bractwa Kurkowego, Tow. Zjednocz. Mistrzów, Tow. Przemysłowców, Sokół, Tow. Robotników Polsko-Katol., miejscowe Tow. Powst. i Wojaków, Tow. Inwalidów, Stow. Młodzieży Męskiej „Orlęta“, Stow. Młodz. Męskiej „Gwiazda“ z Bydgoszczy, Rynarzewa i Szubina.

Nabożeństwo odprawił ks. prał. Kłos z Poznania, kazanie piękne w swej treści i podniosłe a pełne głębokich myśli wygłosił ks. kan. Schulz z Poznania. Podczas ceremonji poświęcenia sztandaru asystowali jako chrzestni: dyr. Górski i p. Kłosówna, dr. Chrzanowski i burm. p. Feiglowa, p. Karaszewski i p. Kaliska, nieobecnych pp. hr. Skórzewskich z Lubostronia zastąpił ks. prob. Kłos i ks. kan. Schulz.

Z kościoła pochód udał się na Stary Rynek, gdzie ks. prob. i patron Stowarzyszenia po krótkiem i serdecznem przemówieniu do uczestników uroczystości i licznie zebranej wokół czworoboku publiczności, wręczył zarządowi sztandar. Poczem odbyła się defilada stowarzyszonej młodzieży i ogólna fotografja.

To była pierwsza część obchodu, do którego według programu należał jeszcze wspólnie spożyty obiad w pięknie przez członkinie „Jutrzenki“ udekorowanej salce p. Kierczyńskiego.

Między pierwszą a drugą częścią uroczystości uczestniczki obchodu i delegatki przybyłe z innych miejscowości zapoznały się z przeszłością Łabiszyna, do której zbliżył ich ks. prob. Kłos w swych barwnych i treściwych objaśnieniach. Oprowadził następnie po prastarej stylowej świątyni poklasztornej, obok której na cmentarzu stoi czerstwy jeszcze dąb z czasów Jagiełły, w murach klasztornych zaś tkwią pociski z czasów najazdu szwedzkiego i kule z bitwy, stoczonej pod Łabiszynem w r. 1795 przez gen. Dąbrowskiego. Zwiedziły Młode Polki także cmentarz, na którym spoczywa wielki patrjota i uczony polski Rykaczewski i gdzie znajdują się mogiły powstańców z 1848 r. oraz poległych w ostatnim powstaniu Wielkopolskim.

O godz. 6 wobec zebranej publiczności w sali p. Kierczyńskiego odbyło się wbijanie gwoździ, których naliczono około 16, wygłoszono przemówienia i składano życzenia. Pięknie też śpiewał chór i deklamowano, a po przedstawieniu doskonale odegranej sztuki „Głos ziemi“, po duecie i występie udatnym kółka muzycznego, oraz po malowniczo, z werwą odtańczonym mazurze w kostjumach oddano się ochoczej zabawie.

Miasto wogóle, a szczególnie obywatelstwo wzięło gorliwy udział w uroczystości. Domy udekorowano zielenią a na wielu ulicach urządzono bramy z girland.

Święto Robotnika Katolickiego w Trzemesznie.

W ub. niedzielę, dnia 17. bm. święciło miejscowe Kat. Tow. Rob. dzień Robotnika Katolickiego w połączeniu z obchodem Encykliki, wielkiego papieża robotników, Leona XIII.: „Rerum Novarum“. Rano o godzinie 5 urządzono pobudkę. O godz. 8 udała się delegacja miejscowego Towarzystwa na dworzec kolejowy, by powitać przybyłych gości. Po powitaniu delegacji (przybyło 6 towarzystw pozamiejscowych z sztandarami), udano się na salę p. Przewoźnego, gdzie był punkt zborny dla wszystkich towarzystw. Następnie o godz. 10 ruszył pochód wszystkich towarzystw z sztandarami w liczbie 14 z własną orkiestrą robotniczą na czele do kościoła poklasztornego na uroczyste nabożeństwo. Mszę św. celebrował i kazanie wygłosił ks. proboszcz Kowalski, patron Tow. Rob. Polskich oraz patron Tow. Robotn. na okręg gnieźnieński. Po ceremonjach kościelnych odbyła się uroczysta akademja w sali p. Przewoźnego.

Zagaił ją prezes miejsc. Towowarzystwa p. Chmielewski, powołując na przewodniczącego ks. prob. Kowalskiego, sekretarzowali pp.: Wiśniewski i Ciszak. Bardzo treściwy wykład o encyklice Rerum Novarum wygłosił p. Bartkowiak z Poznania. Następnie p. Kujawa, członek miejsc. Tow. Rob. zadeklamował wiersz o Encyklice „Rerum Novarum“. Następnie o znaczeniu Kat. Tow. Rob. Polskich mówił p. Wiśniewski, sekretarz okręgowy. Odśpiewaniem „My chcemy Boga“ zamknięto akademję.

Po południu o godzinie 2 wyruszono od p. Przewoźnego na probostwo, gdzie przyjmował naszych robotników gościnnie ks. proboszcz.

O godz. 3 rozpoczęła się zabawa w parku miejskim. Przygrywała orkiestra robotnicza, a goście uprzyjemniali sobie pobyt różnemi rozrywkami, jak: strzelaniem do tarczy, loterją fantową, kołem szczęścia itd. O godz. 9 wiecz. wyruszono w pochodzie z parku i udano się na salę p. Przewoźnego, gdzie odbyła się zabawa taneczna, która trwała do godz. 3 rana.

Poświęcenie sztandaru Tow. Powstańców i Woj. w Gąsawie.

Tow. Powst. i Woj. w Gąsawie obchodzi w niedzielę, dnia 8 lipca br. uroczystość poświęcenia sztandaru. Program uroczystości następujący: w niedzielę dnia 8 lipca o godz. 6 rano pobudka. O godz. 8,30 wymarsz miejsc. Tow. na dworzec po gości. O godz. 9,30 zbiórka wszystkich Towarzystw na boisku Sokoła. O godz. 9,45 złożenie raportu, przegląd Towarzystw i wymarsz do kościoła na Mszę św. O godz. 10 uroczyste nabożeństwo i poświęcenie sztandaru. Po nabożeństwie wręczenie na Rynku sztandaru i wbijanie gwoździ pamiątkowych, nast. wymarsz na cmentarz i złożenie wieńca na grobie poległych powstańców, następnie defilada. O godz. 1 po południu wspólny obiad w sali p. Kowalika. O godz. 3 po poł. wymarsz wszystkich towarzystw na boisko Sokoła, gdzie odbędzie się zabawa, strzelanie do tarczy o nagrody i różne gry towarzyskie. Podczas zabawy koncert orkiestry Powstańców i Wojaków z Żnina. O godz. 10 wieczorem wymarsz z boiska, odprowadzenie sztandaru do prezesa i powrót na salę, gdzie odbędzie się zabawa taneczna.

Z Torunia.

Nocny dyżur ma do dnia 22 bm. włącznie apteka pod Orłem, Rynek Staromiejski.

Z Teatru Pomorskiego. W czwartek, dnia 21 bm. o godz. 8,15 wieczorem doskonała 3-aktowa operetka Waltera Kollo, p. t. „Marietta“. Jego walory muzyczne, pogodna akcja i humor beztroski, uwypuklone w oryginalnej reżyserji p. W. Zdzitowieckiego oraz w doskonałej grze zespołu z pp. Leonowicz, Okszańską, Waczyńską, Zdzitowieckim, Ilcewiczem, Balcerzakiem i Aleksym w rolach głównych, spotkały się z entuzjastycznem przyjęciem tłumów publiczności, która zapełniwszy po brzegi widownię teatru, gromkimi oklaskami nagradzała niestrudzonych wykonawców. Urozmaica ten nowy szlagier repertuaru operetkowego wielka rewja p. t. „Ach te nóżki“, wykonana przez artystów oraz zespół baletowy, pod dzielnem przewodnictwem Ł. i G. Piechotówien.

Co uchwaliła Rada miejska w Podgórzu. Na posiedzeniu Rady miejskiej w Podgórzu uchwalono po obszernej dyskusji wybrać komisję, której zadaniem będzie zapoznanie się z nowym statutem organizacyjnym kasy. Do komisji tej weszli pp.: Hildebraud, Hetlof, Wiśniewski, Czempisz. Następnie upoważniono magistrat do nabycia gruntów od władz wojskowych pod budowę domów dla rodzin oficerów i podoficerów. Wybrano delegację w osobach pp.: Tylmana, Hetlofa i burmistrza Webera, która uda się do Banku Gosp. Krajowego w Warszawie, celem uzyskania pożyczki pod budowę wspomnianych domów. Budowę ustępu publicznego postanowiono oddać p. Czerniewiczowi za cenę 7211 zł. Polecono magistratowi zwrócić się do urzędu poczt i telegrafów, aby przy zakładaniu telefonów nie ignorowano Podgórza, lecz traktowano go na równi z Toruniem. W końcu postanowiono założyć wodociągi i gaz na ulicy pod Stawki.

Zjazd delegatów Ch. D. okręgu toruńskiego.

Dnia 24. bm. o godzinie 10 rano w sali Strzelnicy w Toruniu odbędzie się zjazd delegatów kół Chrz. Dem. oraz prezesów powiatowych i poszczególnych kół Chrz. Dem celem wyboru zarządu okręgowego.

Porządek dzienny następujący: 1) zagajenie zjazdu, 2) wybór marszałka i prezydjum, 3) Referat wiceprezesa zarządu woj. p. Drogomireckiego, 4) dyskusja, 5) wybór zarządu okręgowego i rady okręgowej, 6) Wnioski, 7) Zakończenie zjazdu.

Co grają w kinach.

„Światowid“ wyświetla piękny erotyczny dramat osnuty na tle życia damy z półświatka pt. Romans uwodzicielki. Ponadto nadprogram.

„Pan“ daje wielki dramat obyczajowy pt. W „spelunkach Rio“, przedstawiający kobiety jako agentki handlarzy żywym towarem. W roli głównej Vivian Gibson. Do tego doborowy nadprogram.

„Lux“ demonstruje zabawną i ekscentryczną komedję w 7 aktach pt. „Klub starych młodzieńców“. W roli głównej Blanche Nehaffey i Gleen Tryon. Do tego komedja.

„Corso“ na kilka dni nieczynne.

Tczew.

Z tygodnia Czerwonego Krzyża. Dnia 3. bm. w Tczewie, a 7. bm. w Pelplinie, zebrał miejsc. oddział Czerw. Krzyża z kwest ulicznych i rozmaitych imprez razem 1320,72 zł., rozchód 396,34 dochód netto 924,03 zł. Z powyższej sumy odejdzie 30 proc. tytułem daniny dla Okręgu Cz. Krzyża w Toruniu. Czysty zysk przeznacza się na urządzenie składnicy sanitarnej w Tczewie.

Do odebrania. Znaleziona duża paczka (około 60 sztuk) klamer do bielizny oraz portfel z listami i dowodami osobistemi na nazwisko Jana Kardjalika jest do odebrania za udowodnieniem w magistracie, pokój 9.

Wystawa prac szkoły rzemieślniczej. W ub. niedzielę nastąpiło otwarcie wystawy, którą urządzono w sali gimnastycznej Szkoły Morskiej. W olbrzymiej tej sali na szerokich stołach rozłożono prace uczniów, począwszy od rysunków, aż do wyrobów praktycznych. Informacyj udzielał dyr. Kański. Wystawa wzbudza ogromne zainteresowanie i jest godna zwiedzania. Wstęp bezpłatny.

Chełmża.

To i owo. I w naszej okolicy burze i wiatry poczyniły znaczne szkody. W niedzielę 10. bm. zimny grom uderzył w 60 mtr. długą stodołę posiedziciela ziemskiego Fietza w Chrapicach pod Chełmżą i zdemolował ją zupełnie. Z powodu wichru u posiedziciela ziemskiego Jaworskiego w Dubielnie, częściowo zawaliła się stajnia i obora, przyczem zostało zabitych kilka sztuk bydła i świń. Również u kilku innych rolników w Dubielnie poczyniły zimne gromy i burza znaczne szkody.

Ciągłe deszcze, a zwłaszcza nieustanne zimno, bardzo niekorzystnie wpływają na buraki cukrowe. To też w porównaniu z latami ubiegłemi, przedstawiają się one bardzo kiepsko, fakt, który dla naszego miasta a raczej jego mieszkańców nie może być zupełnie obojętny, albowiem rozległe plantacje buraków cukrowych w najbliższej okolicy Chełmży, dają pracę i zarobek szerokim masom zawsze licznych u nas bezrobotnych, nie mówiąc już o zimowej kampanji miejscowej cukrowni.

Od pewnego czasu zapanował w mieście naszem wzorowy porządek, który oby nadal w równej mierze był utrzymany. Ulice np. są beznagannie czyste. Ponoć ojcowie miasta zakupili nawet wóz do zamiatania ulic za 1600 zł.

Zjazd katolicki

u stóp cudownego obrazu Matki Boskiej na Świętej Górze w Gostyniu.

Kult Niepokalanej Dziewicy w Polsce istnieje od początku jej istnienia. Pierwsza chrześcijańska świątynia, wzniesiona w kniaziowskim grodzie na Ostrowie w Poznaniu dla chrześcijańskiej małżonki Miszki I Dobrawy — to drewniany kościółek Panny Marji na miejscu dziś w XV wieku murowanego. Pierwsza murowana z kamienia katedra metropolitalna to kościół Bogarodzicy w Gnieźnie, zbudowany około r. 978. W nim spoczęły zwłoki niedawno odkryte apostołki chrześcijaństwa w Polsce Dobrawy 20 lat blisko przed złożeniem tu ciała św. Wojciecha. Nad grobem pierwszego Patrona Polski od XIII wieku spiewana była najstarsza pieśń polska „Bogarodzica Dziewica" ku czci Bogarodzicy powstało w ciągu wieku tysiące kościołów w Polsce z wizerunkami jej w głównych czy bocznych ołtarzach.

Kajał się lud polski wszelkiego stanu, wieku i płci przed Matki Boskiej świętemi obrazami i doznawał cudownego wysłuchania gorących modłów przed niejednym obrazem. W Wielkopolsce zasłynęły cudami obrazy M. Boskiej zwłaszcza w Górce Dubrowej (niestety dziś spalony) dalej w Dąbrówce Kościelnej, w Kolniczkach pod N. Miastem „ na Zdzieżu pod Borkiem". **Przed innemi jednak zasłynął obraz cudowny na Świętej Górze pod Gostyniem.**

Już z końcem XV wieku wedle kronik słynął ten obraz cudami. Herezją zarażeni dziedzice Gostynia kazali go około 1530 wyrzucić do studni. Herezja minęła szybko, jak przyszła, a obraz cudowny znowu zajaśniał cudami na górze gostyńskiej zwłaszcza odkąd zbudowano dla niego wspaniały przybytek w XVII wieku, w dzisiejszym klasztorze najwspanialszej świątyni ze wszystkich świątyń wielkopolskich.

Od XVII wieku Święta Góra Gostyńska stała się tem dla Wielkopolski, czem Jasnogóra Częstochowska dla całej Polski.

Słusznie więc cieszy się dziś wielkopolska ziemia i jej wierzący lud z pierwszej tu u nas koronacji obrazu cudownego w Gostyniu, aby w nim uczcić Najświętszą Pannę Marję tak samo, jak ją uczciła cała Polska w Częstochowie, Litwa niedawno we Wilnie, Małopolska poprzednio w Kalwarji Zebrzydowskiej i w Krakowie.

„Zaczną więc wargi ludu wielkopolskiego chwalić Pannę świętą nietylko jako Panią Świata i Niebieską Królową", ale naszą ukoronowaną Polski Królowę i błagać ją będzie, by jak za dawnych czasów wspierać raczyła senatorskie rady i sejmowe obrady, bo czas naprawdę, by naszym rządom i sejmowym różnym prądom pomoc przyszła z góry — najwyższy czas.

W uroczystości koronacyjnej cudownego obrazu udział wezmą nietylko najwyżsi dygnitarze kościelni, kardynał, nuncjusz papieski, biskupi i duchcwieństwo, skupi się w czci Niepokalanej Dziewicy lud wielkopolski wszelkiego stanu, płci i zawodu, wielcy i mali, potężni i ubodzy — ale **równocześnie odprawi w Gostyniu walny Zjazd Związek Sodalicyj Marjańskich Męskich. Przecież to przedni poczet czcicieli Marji — słuszna więc, aby zajął stanowisko w tych sprawach, które się tyczą kultu marjańskiego.**

Odkąd bowiem Grzegórz XIII dnia 5 grudnia 1584 zatwierdził Sodalicję Marjańską, Sodalicja ta w Polsce stała się jakoby gwardją wielbicieli Marji, a **Sodalis Marjanus najwyższym zaszczytem dla prawdziwego katolika - Polaka.** Chlubili się tym zaszczytem zarówno rycerze Żółkiewskiego, czy Chodkiewicza, czy Czarneckiego, czy Sobieskiego, wysoko go cenił konfederat barski i polski legjonista w wojnach Napoleońskich.

Jeżeli jednak kiedy, to dziś prawdziwych, z czynu Sodalisów potrzebuje Polska raz dlatego, by wśród inteligencji a zwłaszcza półinteligencji i religijnie zobojętniałej, a wyższych czy średnich stanów zmaterjalizowanych obudzić nietylko ducha szczerze religijnego, ale głównie dla tego, aby **zapalić całe społeczeństwo do chrześcijańskiej sprawy społecznej nad zaognioną w najwyższym stopniu kwestją socjalną.**

Dziś bowiem katolickie pielesze na całej linji w Polsce zagrożone przez pożar czerwony; dziś bronić trza ze wszystkich sił w zwartym szeregu okopów św. Trójcy przed czerwonym czy komunistycznym Pankracym tu, nawet w arcykatolickiej Wielkopolsce, skoro w niej co dziesiąty osobnik stanął pod czerwonym sztandarem. Sodalicja Marjańska ma te same przecież wytknięte cele, jakie przed 27 laty wytknął światu katolickiemu Leon XIII w encyklice o demokracji chrześcijańskiej. — **Niestety zapomniano o niej gruntownie w naszej Wielkopolsce, a i całej Polsce; kwestję socjalną zastowiono na pastwę demagogji czerwonej — dziś szerząca się gwałtownie socjalno - komunistyczna demokracja uczy nas terrorem, że nie pora bawić się w partyjnictwo, lub klasowość lub liberalno - kapitalistyczny nacjonalizm — dziś czas najwyższy zalewającej wszystko socjalnej demokracji przeciwstawić z katolików wierzących wszystkich stanów zwarty obóz chrześcijańskiej demokracji, jak to uczył niestety daremnie już przed przeszło ćwierć wiekiem największy na Stolicy Apostolskiej socjolog.**

Pod Twoją obronę ucieka się więc obecnie Matka Boska Gostyńska wielkopolski, jeszcze przeważnie wierzący, choć w części zbałamucony lud, a Sodalicja Marjańska, królowej Polski gwardja, niech przed narodem podniesie katolickiej oświaty kaganiec, zapalony w świętym zniczu Piotrowym. **Dziś gore zewsząd — katolicy Polacy wszystkich stanów łączmy się.**

Dr. K. Krotoski.

Obraz Cudowny Najświętszej Marji Panny

na św. Górze w kościele OO. Oratorjanów w Gostyniu.

Cudowny obraz Matki Boskiej, znajdujący się w głównym ołtarzu kościoła na św. Górze, malowany jest na drzewie, oprawiony w srebrne ramy, wewnątrz których naokoło obrazu znajdują się wota srebrne, tworzące boczne ściany obrazu.

Kto malował obraz na pewno ustalić się nie da.

Nie wiadomo też kiedy, skąd i w jaki sposób znalazł się na św. Górze. Według podań klasztornych obraz miał być malowany przez cystersa z Mogiły (pod Krakowem) malarza XVI wieku. Na dole obrazu widnieją bowiem litery S. C. i rok 1540, co ma oznaczać, zdaniem krakowskiego konserwatora p. Kopery: „Stanislaus Cracoviensis".

Jednakże orzeczenie to z 1919 r. kłóci się z faktem, że komisja duchowna przybyła na zbadanie cudów ustaliła je już w r. 1511 a więc rok 1540 nie mógł być rokiem namalowania, lecz raczej odnowienia obrazu lub uzupełnienia go.

Jak widać bowiem po bokach głowy Matki Boskiej domalowano: z lewej strony stary dawniejszy kościółek na św. Górze, zaś z prawej części miasta Gostynia i kościół farny z dawną wieżą ostrą, której obecnie kościół ten po pożarze nie posiada, oraz na dalszym planie zamek, połączony ongiś galerją z kościołem farnym.

Dekret władzy duchownej w Poznaniu zatwierdzający cuda odnosi się właściwie do figury Matki Boskiej Bolesnej w ołtarzu bocznym.

W 1726 r. XX Filipini, chcąc usunąć wątpliwości co do łask i cudowności obrazu postarali się o nową komisję, która dekretem arcybiskupa poznańskiego z dnia 2 sierpnia 1726 r. uznała obraz za cudowny i jego sławę publicznie głosić pozwoliła.

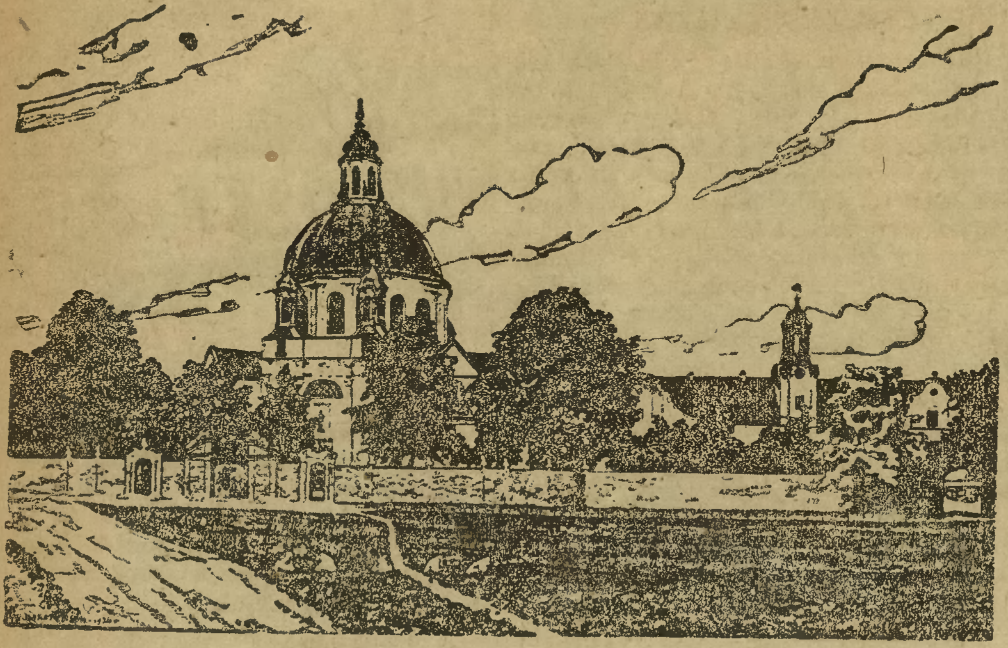
Na obrazie znajdują się dwa starożytne napisy po łacinie: „Któraż jest Ta, która wstępuje przez puszczę" i „Hej, rodzicielko białego — jak śnieg — Witaj Panienko Kwiatu — Witaj Słodka ozdobo i chwało pierwsza moja".

Pierwszy to wiersz z „Pieśni nad Pieśniami", drugi uczynił sam twórca pięknego obrazu.

Zasłona obrazu wykonana jest w srebrnej blasze (próby jedenastej) przez złotnika Walentego Widigera z Kobylina w 1725 r. i przedstawia obraz Niepokalanego Poczęcia Najśw. Marji Panny.

W ubiegłym stuleciu obraz przybrany był w sukienkę tkaną z pereł, lecz w 1910 r. w nocy część górną sukienki skradziono.

Kościół XX. Oratorjanów
na św. Górze przy Gostyniu.

Wspaniała ta zdala już widniejąca świątynia okolona wysokim murem, znajduje się na wzgórzu w odległości około 2 klm. od miasta.

W pobliżu dzisiejszego pięknego kościoła już przed r. 1511 znajdował się mały kościołek a w nim 3 obrazy słynące łaskami i z cudów. Gdy jednakże kościółek ten, nie mogąc zmieścić licznych wiernych i pątników, groził ruiną, wybudowano na jego miejscu kaplicę, a 8-go września 1675 po wprowadzeniu Kongregacji św. Filipa na św. Górę położono kamień węgielny pod budowę nowej świątyni, która dopiero w 1696 stanęła pod dachem., a w r. 1698 przeniesiono do niej cudowne obrazy z kaplicy. Jednakże do tego roku kościół był bez kopuły a wojny szwedzkie przeszkodziły dalszej budowie.

W 1718 r. rozpoczęto dalszą budowę a w r. 1726 wdowa po Filipie Konarzewskim secundo voto X. Wiśniowiecka sprowadziła architekta Ferrreriusza de Pompee, który dokończył pomnikowego dzieła w 1731.

Kościół zbudowany jest w stylu pięknego wczesnego baroku, bez przeładowań zdobniczych.

Długości ma wewnątrz 50 metrów, szerokości 36, prezbiterjum posiada 10 m długości, 20 mtr. szerokości na ogólnej przestrzeni 1,700 mtr. kwadr. mogącej zmieścić przeszło 5.000 ludzi.

Wysokość w prezbiterjum do najwyższego punktu środkowego wynosi 20 mtr., w nawie do szczytu kopuły głównej 44 metry, cała wysokość świątyni wynosi 60 metrów.

Obrazy w 2 polach w kopule wykonane są „al fresco" (na świeżym tynku") przez art. malarza Jerzego Wilhelma Verümhernka w 1746 i przedstawiają sceny z życia św. Filipa. Pod nimi są umieszczone na gzymsie rzeźby barokowe anioła z tabliczką, na której wypisano jedno z 8 błogosławieństw. Główny ołtarz z cudownym obrazem liczy 15 mtr. wysokości i 6 mtr. szerokości i ustawiony został przez Ign. Prowizora, marmularza w 1723 r. a ozdobiony przez snycerza sztukatera Jana Sügwitza z Wrocławia ze stiuku marmurowego, bowiem masywny marmur byłby zbyt ciężki. Lichtarze cynowe na ołtarzu i 2 wielkie stojące są z 1780 r.

Kościół czyni wrażenie bardzo pogodne i gdy patrzy się ze środka nawy można wzrokiem w nim ogarnąć wszystkie szczegóły całości.

Szereg kaplic z pięknymi ołtarzami, piękne figury i cudowne obrazy (oprócz Matki Boskiej w głównym ołtarzu), relikwje św. św. Męczenników Pańskich, 18 konfesjonałów pięknie rzeźbionych, herby i bogate ornaty pozostałe w znikomej ilości, a także groby pod kościołem godne są zwiedzenia. W ołtarzu św. Filipa jest obraz pendzla prof. Schrandolfa z 1868 r.

Kościół posiada organy z 1855 r. zbudowane przez organmistrza Konstantego Kamińskiego z Opalenicy za 2594 złp. o 2 manuałach, 16 głosach i 23 rejestrach, których piszczałki cynowe zarekwirował w 1917 r. rząd pruski.

Wśród wielu osobliwości kościoła, których wyliczyć tu niepodobna z braku miejsca, wymienić należy figurę symboliczną (pogaństwa) murzynka pod amboną, na pamiątkę, jakoby, że przy budowie świątyni pracował murzyn i zawieszoną flintę ocalonego myśliwego.

W grobowcach świątyni znajduje się 300 trumien ze zwłokami fundatorów, dobrodziejów, księży i braciszków kongregacji, członków słynnej ongiś orkiestry klasztornej, kapelanów świątyni z lat 43, gdy rząd pruski zarządzał klasztorem t. j. od 1876 r. itp.

Uwagi godne są też tablice i pomniki zmarłych umieszczone na zewnątrz kościoła, jak sobie życzył tego św. Filip i co widać we wszystkich kościołach filipińskich.

W 1868 Kongregacja obchodziła uroczyście 200-letni jubileusz Zgromadzenia XX. Filipinów na św. Górze Gostyńskiej. Z tej racji wydano dziełko dwutomowe w Poznaniu p. t. „Pamiątka 200-letniego jubileuszu", napisane przez dr. Nikodema Pajzderskiego, z którego można się dowiedzieć szczegółów z historji kościoła na św. Górze pod Gostyniem.

(es.)

Fara gostyńska.

W przeciwieństwie do klasztoru gostyńskiego, osadzonego na Świętej Górze i dlatego zdala widnego, fara gostyńska jakoby ukrywała się w łożysku prarzeki z czasów lodowcowych. Gostyń miasto założył jego fundator Mikołaj Przedpełkowicz w 1278 r. na błotnistej wydmie jeziornej wśród moczar i bagien ku lepszej obronie. Tu też na wyniosłem nasypisku zbudował sobie zamek, a w jego pobliżu farę dla świeżo założonego miasta. Czy ta fara Mikołaja Przedpełkowicza była murowana czy drewniana, nie wiemy. To tylko pewna, że początki dzisiejszej fary murowanej sięgają w początek XIV wieku. Jeżeli więc nie sam wojewoda Mikołaj Przedpełkowicz to w każdym razie jego syn lub wnuk Wojciech i Mikołaj (r. 1337) z rodu Łodziów byli założycielami murowanego kościoła, który pierwotnie obejmował obecne presbiterjum, tylko o jedną trzecią niższe. W zewnętrznym murze znajduje się cegła z wypaloną liczbą 1320. Wnętrze tej fary pierwotnej przyozdobione było ścienną malaturą gotycką „al tempera", przeprowadzoną naokoło ścian nawet nad ówczesnym niskim ołtarzem, przedstawiającą sceny z męki Pana Jezusa, począwszy od wjazdu do Jerozolimy, a skończywszy na zesłaniu Ducha św. Niestety odkryte te w 1902 r. przez ks. proboszcza ś. p. Jackowskiego malowidła pod kilkakrotną warstwą późniejszych malatur tak słabo się ściany trzymały, że niepodobna ich było uratować; jak uratowano niedawno rozgłośne podobne malowidła w kościele św. Jana na Grzybowie w Gnieźnie. Tylko reprodukcja tych gostyńskich malowideł znajduje się w muzeum archidjecezjalnem w Poznaniu jako pamiątka może pierwszej figuralnej gotyckiej ornamentyki w Wielkopolsce.

Dopiero, gdy Gostyń z jego okolicą przeszedł w posiadanie głośnego rodu Napiwoniów Wizemborgów w początkach XV wieku za synów głośnego Bartosza z Odolanowa, a właśnie za Jana i Bartosza Wizemberga z Gostynia, kasztelana nakielskiego (1433—1444), farę gostyńską rozbudowano, podwyższono presbiterjum, wybito w ścianie zachodniej łuk i przybudowano trzy nawy wraz z wieżą w stylu gotyckim. Podobne wieże, jak gostyńska, istnieją w naszem województwie tylko w Środzie i Pempowie. Wieża gostyńska posiadała w końcu XV wieku czapkę zaokrągloną z iglicą wysoką na czubku, jak to wykazuje obraz miasta Gostynia, umieszczony u dołu cudownego obrazu, obecnie koronowanego z początków XVI wieku. **Równie dawnej ilustracji współczesnej nie posiada żadne miasto wielkopolskie i dlatego widok średniowiecznego Gostynia jest tak cenny, jak współczesna ilustracja średniowiecznego Krakowa nieocenionej historycznej wartości.** Ściany rozszerzonej świątyni wyłożone były ciemno-zieloną i czerwono polerowaną cegłą w wzory krzyżowe ułożoną. Że farę gostyńską właśnie między rokiem 1418 a 1440 rozszerzono, o tem świadczy szereg fundacyj na rzecz fary pod wezwaniem św. Małgorzaty poczynionych. To też pilnie pracowano nad rozszerzeniem fary i w drugiej połowie XV wieku, bo na cegle przy presbiterjum może podczas budowy prawej nawy umieszczono rok 1468, co stwierdza zapiska w akcie wizytacji z r. 1726, że właśnie w 1468 biskup poznański Andrzej erygował u fary ołtarz Nawiedzenia N. P. Marji. Jest to tradycja, jakoby garncarz gostyński Makary Skoczylas przybudował do kościoła zakrystję, dwa skarbce, a nad niemi kaplicę św. Anny. Jest faktem, że r. 1548 biskup poznański Izliński erygował ołtarz św. Anny. Nie garncarz atoli Makary Skoczylas, lecz bogaty burmistrz gostyński (prokonsul) Marcin Skoczylas był fundatorem pięknej kaplicy św. Anny. i jej ołtarza w 1548 r., skoro w tym roku otrzymał od Zygmunta Starego pozwolenie na zakupno czynszu od 200 grzywien i na większą sumę na dobrach ziemskich, celem fundowania ołtarza u fary w Gostyniu.

Ks. WŁADYSŁAW SŁUŻAŁEK
Magister św. Teologji, Przełożony XX. Oratorjanów.

Ks. Dziekan SZREYBROWSKI
Przewodniczący Komitetu parafjalnego Zjazdu Katolickiego w Gostyniu.

W czasie burzy reformacyjnej fara gostyńska dostała się w ręce innowierców z tego powodu, że dziedzice Gostynia, Borkowie Gostyńscy, ojciec Jan i jego synowie Jan i Mikołaj, ulegli zarazie innowierczej. We farze gostyńskiej odbył się za sprawą Rafała Leszczyńskiego, wuja i opiekuna młodych Gostyńskich, r. 1565 zjazd innowierców, celem pogodzenia luteranów z braćmi czeskimi. Do pojednania nie przyszło, a co ważniejsza młodszy z braci Mikołaj, aczkolwiek w tym samym roku 1565 na sejmie piotrkowskim gwałtownie przeciw katolikom, wedle wiarogodnej relacji nuncjusza Comendoniego, występował; zrażony sekciarskiemi kłótniami nowatorów, nawrócił się pod wpływem swej małżonki, i za jego sprawą „miasto Gostyń już całe r. 1566 powróciło do religji katolickiej". Fara wróciła znowu w posiadanie katolików, którym młodszy dziedzic nawrócony oddał wszystkie naczynia kościelne i sprzęty „z wielką w całej okolicy radością i tryumfem". We farze oczywiście odebrał pastorowi moc głoszenia słowa Bożego. Oburzony tem starszy brat Jan usiłował przemocą wprowadzić pastora do fary. Zawiadomiony o najściu młodszy brat Mikołaj przyskoczył czemprędzej ze swoimi sługami do progów kościelnych i z dobytą szablą w ręku, odziany całunem grobowym, powstrzymał brata od wejścia do fary, **zaprzysiągłszy mu, że raczej gotów się z nim bić do ostatniej kropli krwi, niż dopuścić do profanacji kościoła, przez naukę heretycką...** Obrońca wiary katolickiej spoczął po śmierci w środku fary; kamień grobowy wytarty stopami ludzkiemi przez 3 wieki, leży dziś na cmentarzu. **Czas mieszkańcom Gostynia przypomnieć gorliwość dawnego dziedzica i kiedy ciało obrońcy wiary w proch się rozsypało, niech płyta grobowa przypomina katolicki czyn z przeszłości!**

Dr. K. Krotoski.

KRONIKA

Bydgoszcz, dnia 21 czerwca 1928 roku.

KALENDARZYK.

Dziś: Alojzego Gonzagi, Albana.
Jutro: Paulina b. w., Achacjusza.
Wschód słońca o godz. 3,36.
Zachód słońca o godz. 20,27.

DYŻUR NOCNY W APTEKACH.

Od poniedziałku 18 bm. do poniedziałku 25 bm. dyżurują:
1) Apteka pod Koroną, ul. Dworcowa,
2) Apteka pod Niedźwiedziem, ulica Niedźwiedzia.

Wypożyczalnia książek „Lektor", ulica Gdańska 141 otwarta codziennie od godziny 8 rano do 6 wieczór. Telefon 1739.

TEATR MIEJSKI.

Dziś wznowienie pięknej opery komicznej **„Dzwony z Corneville"**.

W piątek przedstawienie zakupione przez Tow. Uniwersytetu Robotniczego wypełni **„Róża Stambułu"**. Początek o godzinie 7,30.

W sobotę z powodu tradycyjnych wianków teatr będzie nieczynny.

W niedzielę premjera doskonałej sztuki B. Gorczyńskiego **„Rzeczywistość"**. W głównych rolach pp.: Dehnelówna, Marzewska, Niwińska i Melina, który sztukę reżyseruje.

W poniedziałek również przedstawienie sprzedane.

W pełnych próbach głośna operetka L. Falla **„Miłość cygańska"**.

Dzisiaj dzień zmaga się z nocą. Od jutra pocznie dnia ubywać a przybywać nocy. Minęliśmy kulminacyjny punkt słonecznego nasilenia.

Minęliśmy go wśród zimna i słoty.

Niebo w tym roku było na nas bardzo niełaskawe. Miesiąc poezji i słowików zadeszczony a nawet zaśnieżony, miesiąc najbujniejszego rozkwitu natury obdarzył nas również haniebną aurą. Została nadzieja na lipiec i sierpień.

Pogodne i słoneczne lato jest przedewszystkiem szczęściem ludzi ubogich. Drżący ze zimna biedak cieszy się na letnie upały. Matka, patrząc na więdnące w suterynach dzieci wzdycha do tych dni, kiedy to bachory pójdą się bawić na zielone. Suchotnik wygląda lipca jak lekarza cudotwórcy. A i bezrobotnemu łatwiej gryść nędzę w lecie niż w zimie. Coś z lasu i z pola przynieść można, opału nie potrzeba, dzieciary mogą boso gonić — jednem słowem mniej cięży to życia brzemię, łatwiej się borykać z losem i nabrać w pierś oddechu do walki z zimowemi przeciwnościami.

W tym roku bezlitosna natura powaliła te wszystkie nadzieje. Wiosny nie było, lata niema, nie rozbudziła się w biednych radość życia pod ciepłemi promieniami słońca — a ponure horoskopy na żniwa są już dziś jakby groźnym pomrukiem zapowiadającej się na przyszłość drożyzny i nędzy.

Zjazd delegatów Związku Restauratorów ziem zachodnich

organizacji czysto polskiej i chrześcijańskiej

odbył się 20 bm. w Gnieźnie w hotelu Europejskim przy licznym udziale delegatów i gości. Związek obejmuje województwa poznańskie i pomorskie, oba też województwa były dość silnie zastąpione. Rozpoczął się zjazd uroczystą mszą św. przed ołtarzem św. Wojciecha w katedrze, odprawioną przez ks. kanonika Formanowicza, który wygłosił również bardzo piękne przemówienie od ołtarza. Obrady zjazdu odbyły się w sali Strzelnicy. Honorowym marszałkiem został nestor polskiego przemysłu wódczanego p. prezydent B. Kasprowicz, a marszałkiem urzędującym p. Głowacki, dyrektor browarów Huggera w Poznaniu, wicemarszałkami pp. Waberski z Gniezna i Penkalla z Torunia. Do pióra powołał marszałek p. Puciatę z Pleszewa i sekretarza Związku p. Blachaczyka. Prócz tego weszli do prezydjum goście z Warszawy, Krakowa itd. Na wstępie delegat towarzystwa grudziądzkiego oznajmił, że tamtejsze towarzystwo mianowało długoletniego prezesa Związku p. R. Antoniewicza członkiem honorowym. Nastąpiły przemówienia powitalne, które wygłosili pp. prezydent Izby Przem.-Handlowej w Bydgoszczy B. Kasprowicz, prezydent m. Gniezna Barciszewski, prezes miejscowej organizacji restauratorów Nowak, właściciel hotelu Europejskiego, Waberski imieniem związku browarów, wiceprezes Rady Miejskiej dyr. Nowak, dyr. Banku Pożyczkowego A. Śmielecki, prezes stowarzyszenia restauratorów kolejowych Sibilski ze Zbąszynia, poseł Lewandowski, red. Teska, radca Ratajski imieniem Izby Przemysłowo - Handlowej, prezes Zw. Cechów Zakrzewski z Gniezna, Talaga im. Urzędu Skarbowego, Penkalla z Torunia, poseł Milczyński (N. P. R. - prawica), Listnig za Związek Kupców Podróżujących i Fiołka za okręg nadnotecki Tow. Przemysłowych. Prócz tego nadeszło dużo listów i telegramów z życzeniami, między innemi od p. starosty Łyskowskiego, który w dniu zjazdu zmuszony był wyjechać.

Nastąpiły sprawozdania poszczególnych członków zarządu, z których dowiedzieliśmy się, że do Związku należy 68 towarzystw, obrót kasowy wynosił przeszło 20 tys. złotych, porad prawnych udzielono członkom około półtora tysiąca. Dyskusja nad sprawozdaniami była krótka i odnosiła się z uznaniem do działalności zarządu. Niezadowoleni byli jedynie delegaci poznańscy, ale ostatecznie na wniosek p. Fiołki uchwalono zarządowi pokwitowanie. Podnieść należy orzeczenie komisji rewizyjnej, iż książki i dowody znalazła w najlepszym porządku. Przystąpiono następnie do wyboru nowego zarządu. Prezesem wybrany został wszystkiemi głosami przeciw 5 (poznańskim) p. R. Antoniewicz, wiceprezesami pp. Penkalla z Torunia i Gniatczyński z Poznania. Pozatem skład zarządu związku pozostał niezmieniony. Do komisji rewizyjnej weszli pp. Jasiek z Poznania, Olszewski z Poznania, Ekert z Inowrocławia i radca E. Matecki z Bydgoszczy.

Po wyborze komisji, mającej przygotować wnioski na drugi dzień obrad, uczestnicy zjazdu udali się do hotelu Europejskiego, gdzie przy gustownie zastawionych i przystrojonych stołach zasiadło około 200 osób do wspólnego obiadu. Między gośćmi znaleźli się przedstawiciele duchowieństwa (ks. kanonik, Formanowicz), władz państwowych i samorządowych oraz życzliwych Związkowi organizacyj. Wygłoszono szereg toastów, w których podobnie jak przy otwarciu zjazdu podkreślono silnie dodatnie strony stanu restauratorskiego w naszej dzielnicy, który nietylko dawniej dawał schronienie ruchowi narodowemu, ale i dziś staje w pierwszych szeregach pracowników narodowych i społecznych. Silnie podkreślił to zwłaszcza poseł Milczyński w obszernej i zapalnej mowie.

Z inicjatywy jednego z delegatów urządzono dwie składki: jedną na ołtarz św. Wojciecha, która przyniosła 210 zł, a drugą na pomnik Chrobrego z wynikiem 180 zł. — Dziś (czwartek) drugi dzień obrad i zakończenie zjazdu.

Obchód Wianków.

Przygotowania do tradycyjnego obchodu „Wianków" w sobotę 23 bm. dobiegają końca. W ubiegły poniedziałek obradował w pełnym komplecie w Hotelu Lengninga Komitet Wiankowy, rozdzielając pomiędzy poszczególnych członków funkcje. W związku z premjowaniem najoryginalniej udekorowanych łodzi wioślarskich, powołano Komisję Konkursową, w skład której wchodzą: ks. prob. Skonieczny, p. red. Teskowa, p. dyr. Tomczycki, p. kpt. Błażejowski, p. dyr. Weimann i p. rektor Smarzyk. Nagrody ufundowali dotychczas: wydawnictwo „Dziennika Bydgoskiego", firma „Elektrolux", p. Fr. Degler (zakład jubilerski), p. R. Stobiecki i p. Świątkowski w firmie Edward Chamski. — Komitet Wiankowy zwraca się już dziś do naszych pięknych pań z apelem o jak najliczniejsze rzucanie wianków, możliwie z dopiskiem, celem podtrzymania tego pięknego a niestety zanikającego zwyczaju. Rzucanie wianków odbywa się przy moście gdańskim z pomostu obok firmy Hübschmann, gdzie za bardzo niską opłatą będzie można otrzymać gotowe wianki.

— **Prawdopodobny przebieg pogody w Polsce:** Naogół w całym kraju dość pogodnie przy zachmurzeniu umiarkowanem nieba. Jednak drobny przelotny opad niewykluczony. Nieco cieplej. Słabe, **miejscami** umiarkowane wiatry zachodnie.

— **W uzupełnieniu** naszego sprawozdania z uroczystości Tow. śpiewu „Dzwon" podajem, iż Tow. śpiewu „Halka" reprezentował p. St. Budniarski.

— **Seminarjum Nauczycielskie Żeńskie Koła T. N. S. W.** Egzamin wstępny na kurs I-szy odbędzie się dnia 22 bm., na kurs II-gi do IV-ty dnia 23 bm.

— **Muzeum Miejskie.** Obecna wystawa artystów Nadnotecia i Pomorza ciesząca się dużem powozdeniem będzie trwała jeszcze tylko do niedzieli (24 czerwca) włącznie. Po kilkudniowej przerwie, Muzeum urządzi wystawę dział sztuki, należących do ga[...] wzrosła o szereg obrazów i rzeźb, dotychczas nie wystawionych. Bliższe szczegóły będą podane wkrótce.

— **Miłośnicy muzyki** mają możność słuchania dobrego koncertu wojskowego codziennie w ogrodzie Resursy Kupieckiej. Początek o godz. 6-tej, w niedziele i święta o godz. 5-tej wieczorem. Wstęp wolny.

— **Ostrzeżenie.** Na szosie państwowej Inowrocław - Bydgoszcz w km. 31,6—33,9 w Brzozie odnawianą będzie powłoka tłuczniowa, przez co ruch kołowy na tym odcinku będzie utrudniony. Prace trwać będą do 15 lipca br.

— **Zarząd Zrzeszenia byłych Jeńców Angielskich** podaje do wiadomości, że wysłał delegację do Berlina, która na miejscu już pracuje nad sprawą należności b. jeńców angielskich za czas niewoli. Zatem wzywa się wszystkich b. jeńców angielskich, którzy dotąd nie nadesłali swoich ewidencyj, aby **natychmiast to uczynili**, i zwrócili się piśmiennie z podaniem dokładnego adresu do Sekretarjatu Zrzeszenia pod następującym adresem: Florjan Jakubowski, Poznań Słowackiego 35.

Program Zjazdu Kół Śpiewaczych.

Jak wiadomo, odbędzie się w Bydgoszczy w przyszłą niedzielę, t. j. dnia 24 bm., Zjazd Okręgowy Kół Śpiewaczych. Program zjazdu jest następujący:

Godz. 7,30 Zbiórka Towarzystw w „Ognisku", Jagiellońska 71.

Godz. 7,40 Pochód do kościoła.

Godz. 8,00 Uroczysta Msza św. w kościele Św. Trójcy.

Godz. 9,30 Uroczyste otwarcie zjazdu w sali „Strzelnicy".

Godz. 10,30 Próba generalna chórów ogólnych w sali „Strzelnicy".

Godz. 12,30 Konkurs pieśni w Teatrze Miejskim.

Godz. 16,00 Koncert orkiestry kolejowej w „Strzelnicy".

Godz. 16,30 Popisy chórów.

Godz. 20,30 Ogłoszenie [...]

— **Zebranie Bydgoskiego Towarzystwa Wioślarskiego** przy udziale 92 członków i szeregu gości odbyło się we wtorek w Hotelu Lengninga. Przewodniczył prezes p. Maciejewski, który zapoznał obecnych po przyjęciu 12 nowych członków, z bieżącemi sprawami. — Następnie szczegółowo omówiono organizację obchodu „Wianków" w sobotę 23 bm. Doświadczenia kilkuletnie i rutyna organizowania podobnych wielkich imprez przez B. T. W. dają gwarancję, że również tegoroczne Wianki wypadną wspaniale. — Z referatu naczelnika przystani p. Brzezińskiego wynika, że Tow. wysyła w niedzielę 24 bm. dwie załogi na regaty eleminacyjne do Warszawy i że regaty międzyklubowe i międzyszkolne w dniu 1 lipca i regaty wszechpolskie o mistrzostwo Polski w niedzielę 8 lipca w Bydgoszczy zapowiadają się nadzwyczaj ciekawie. B. T. W. obsadzi 8 biegów, i to zarówno 1 lipca jak i 8 lipca. — Dalsze punkty porządku obrad dot. wewnętrznych spraw Towarzystwa.

— **Tabelę wygranych loterji fantowej Związku Obrony Kresów Zachodnich** przeglądać można w redakcji „Dziennika Bydgoskiego" w godzinach biurowych.

— **Podaje się do wiadomości osób zainteresowanych,** iż z dniem 20 bm. Zarząd Obwodowy wraz z Obwodowem Biurem Funduszu Bezrobocia w Toruniu, przeniesiony zostaje do lokalu przy ul. Szczytnej Nr. 15, oficyna II piętro. Godziny urzędowania od 8 rano do 3 po południu, w soboty zaś od 8 do 1½ po poł., pozostają bez zmian.

Z tragedji rodziny Haaków.

Nawiązując do grozą przejmującego wypadku w rodzinie Haaków, dodajemy, że 26-letnia Elżbieta Haak usiłowała już w niedzielę dnia 17 bm. w godzinach popołudniowych pozbawić się życia i w tym celu rzuciła się do kanału przy szóstej śluzie. Spostrzegli to jednak dwaj przechodzący mężczyźni, którzy ją wyratowali, a których następnie prosiła, aby zechcieli o tym wypadku przemilczeć. I byłby może pozostał ów wypadek w tajemnicy, gdyby nie zaszły w rodzinie Haaków wypadki nocy wczorajszej.

Wyścigi konne w Bydgoszczy.

Powyżej 100 koni wyścigowych pierwszorzędnych stajen. Rozpoczęcie sezonu wyścigowego w dniu 29 bm. na torze w Małych Kapuściskach.

Dnia 29 czerwca rozpoczyna Wielkopolskie Towarzystwo Wyścigów Konnych sezon wyścigowy w Bydgoszczy.

Jak już doniesiono, wyścigi zapowiadają się bardzo dobrze, zgłoszenia koni wyścigowych napływają stale to też gonitwy będą ciekawe, a tem samem wypłaty totalizatora znaczne.

Znaczna ilość sportmenów wybiera się na wyścigi z Poznania do Bydgoszczy, zainteresowana wiosennym sezonem w Poznaniu, który zakończył się w dniu 7 czerwca.

W dniu 22 lipca odbędzie się gonitwa włościańska w której udział mogą brać włościanie na własnych koniach, udział koni w powyższej gonitwie zapewniony.

Na zakończenie sezonu wyścigowego rozegraną zostanie gonitwa loteryjna, po której koń zwycięzca zostanie wylosowany w drodze licytacji na torze w Małych Kapuściskach.

Losy na loterję w cenie zł. 2,50, oprócz szansy wygrania konia wyścigowego upoważniać będą zarazem do wolnego wstępu na tor w dniu ciągnienia.

Początek wyścigów o godz. 16, koniec o godzinie 19,50.

Dojazd pociągami i autobusami od kościoła Klarysek przy ul. Gdańskiej.

Wcześniejsza sprzedaż biletów i programów w hotelu pod Orłem.

* * *

Na konferencji prasowej prezes Tow. Wyścigów Konnych p Zychliński z całem uznaniem podkreślił wyjątkowo życzliwe stanowisko Magistratu bydgoskiego, który oświadczył się, iść na rękę towarzystwu przedewszystkiem przez kompletne uregulowanie drogi dojazdowej do toru. Towarzystwo i w roku bież. włożyło gruby grosz na cele ulepszenia toru. Wyścigi zapowiadają się wspaniale. Za rok, za dwa, tor bydgoski będzie pierwszorzędnym torem prowincjonalnym w Polsce.

— **Kobiety są narażone na ordynarne zaczepki.** Dochodzą nas skargi na zaczepki, jakich się dopuszcza względem kobiet na ulicach miasta pewien osobnik średniego wieku, wysoki brunet, który zauważywszy idącą samą kobietę, pozwala sobie wobec niej na ordynarne wystąpienia. W niezwykle ordynarny sposób zaczepił on w wieczór na rogu ulicy Gdańskiej i Pomorskiej pewną panią, która nie mogła się opędzić napastnikowi. Mamy więcej w Bydgoszczy tak brutalnych mężczyzn, którzy nie umieją uszanować godności kobiety i bez wyjątku każdą spotkaną obrażają zaczepkami. Pożądanem byłoby, aby policja zwróciła baczną uwagę na tych panów.

Zagadkowa sprawa.

Piotr Kaspruś z m. Łodzi, z zawodu tokarz, liczący lat 39, zamieszkały obecnie w Bydgoszczy, wyjechał z Łodzi przed 14 laty wraz z żoną i 4-letnim synkiem Stefanem w Poznańskie, pędzony losami wojny. Osiedlił się on w Kobylem Polu, gdzie wkrótce odumarła go żona, a następnie w niedługi czas potem zniknął i jego synek. Kaspruś zawarł powtórne związki małżeńskie, w którym to związku pozostaje z swą małżonką do dnia dzisiejszego. W tych dniach zjawił się u Kasprusia w Bydgoszczy pewien 18-letni młodzieniec, z dowodami w ręku, że jest jego synem. Kaspruś jednak wypiera go się, twierdząc raz, że nie miał żadnego syna, to znów, że oddał swego syna na Cerkwicy itd.

Chłopiec utrzymuje, że został przez ojca zgubiony jako 4-letnie dziecko i wychowywał się przez lat 12 u gospodarza Hoffmana w Słupcy; obecnie zaś pracuje jako robotnik. Wobec tych niejasności, policja tutejsza przyaresztowała obydwóch, celem wyświetlenia sprawy.

PROGRAM W KINACH.

KRISTAL. Wczorajsza premjera w zupełności odpowiada treścią sensacyjnemu tytułowi **„Tajemnica zamku Rochester"** w świetnem wykonaniu artystów i technicznem. Nadprogram.

MARYSIEŃKA wspaniale bawi publiczność pełną ekspresji, dowcipną komedją p. t. **„Gwałtu, co się dzieje!"**. Rolę główną odtwarza król komizmu Harold Lloyd.

NOWOŚCI. **„Najsprytniejszy złodziej świata"**, piękny film rzadkiej treści z Lucjanem Albertinim, oraz udziałem znanych wybitnych artystów, jak Hans Mierendorff, Vivian Gibson, Gretta Loy. Wystawa i rzadkie zdjęcia tworzą wspaniałe dzieło.

CORSO wyświetla od wczoraj począwszy dramat salonowo-sensacyjny w 12 aktach p. t. **„Przygoda w nocnym expresie"** W rolach głównych czarująca Dary Holm, oraz król sensacji Harry Peel.

— **Żeńska Szkoła Wydziałowa,** Kierownictwo Żeńskiej Szkoły Wydziałowej podaje do wiadomości, iż egzamin wstępny rozpocznie się we wtorek dn. 26 bm. o godz. 8.

— **Wielka zabawa Sokola.** Tow. Gimn. Sokół Bydgoszcz V Okole-Wilczak urządza w niedzielę, dnia 24 bm. w ogrodzie i w salach p. Patzera wielką zabawę czerwcową, połączoną z międzymiastowemi wyścigami kolarskiemi, oddziału kolarzy „Sokół" Bydgoszcz V. Program nast.: Godz. 1,30 — wymarsz kolarzy z ogrodu p. Patzera na miejsce startu, przy ulicy Szubińskiej. Godz. 4 — wielki koncert orkiestry sokolej w ogrodzie p. Patzera pod batutą kapelmistrza druha Adamskiego. Podczas koncertu strzelanie do tarczy o nagrody, loterja fantowa, gra w kostki i zabawy towarzyskie i różne niespodzianki. Godz. 8 — Tańce na sali. O liczny udział członków i gości uprzejmie prosi zarząd.

— **Okradziono** na dworcu kolejowym w Bydgoszczy kupca p. Marcina Garsteckiego z Paterka, a nie Garszteckiego, jak mylnie onegdaj podaliśmy.

PROGRAMY RADJOFONICZNE.

PIĄTEK, 22 CZERWCA 1928 r.

Poznań. (344,8). Godz.: 13,00—14,00: Sygnał czasu. Koncert południowy. 14,00—14,15: Notowania giełdy pieniężnej i cen targ. Rzeźni miejskiej. 14,15—14,30: Komunikat PAT 17,20—17,45: Odczyt (Transmisja z Krakowa). 17,45—18,55: Koncert popołudniowy. 18,55—19,10: „Poeta argentyński o Polsce" — p. Józef Stańczewski. 19,10—19,30: „Silvia rerum". 19,30—19,55: Odczyt pt. „O plastyczności psychiki młodzieńczej" — dr. Stefan Błachowski. 19,55—20,10: Komunikaty gospodarcze. 20,15—22,00 Transmisja koncertu symfonicznego z Filharmonji Warszawskiej 22,00—22,20: Sygnał czasu, komunikaty: meteorologiczny i PAT. 22,20—22,50: Nadprogram. 22,50—24,00: Muzyka taneczna z „Wielkopolanki".

Warszawa. (1111). Godz.: 13,00: Sygnał czasu hejnał z Wieży Marjackiej w Krakowie, komunikat lotn.-meteorol., oraz nadprogram. 15,00 Komunikaty: meteor., gospodarczy, samorządowy oraz nadprogram. 15,50—16,20: Odczyt pt. „O powołaniu kapłańskiem" — ks. docent Andrzej Krzesiński. 16,20—16,40: Przegląd wydawnictw perjodycznych" — prof. Henryk Mościcki. 16,40—17,05: Lekcja języka angielskiego. 17,20—17,45: Transmisja odczytu z Krakowa. 17,45—18,55: Muzyka lekka w wykonaniu orkiestry teatru „Perskie Oko". 19,05—19,15: Komunikat rolniczy, oraz transmisja z Krakowa notowań giełdy zbożowej krakowskiej. 19,15—19,30: Rozmaitości. 19,30—19,55: Odczyt pt. „Poco sportowcy polscy pojadą do Amsterdamu" — W. Junosza-Dąbrowski. 19,55—20,15: Pogadanka muzyczna. 20,30: Koncert symfoniczny. 22,00—22,05: Sygnał czasu, komunikat lotniczo-meteorologiczny. 22,05—22,20: Komunikat PAT. 22,20—22,30: Komunikaty: policyjny, sportowy, nadprogram.

Oszust podawał się za homeopatę.

Dnia 13 bm. policja w Miłosławiu (pow. Gniezno) przytrzymała niejakiego Ludwika B. z Bydgoszczy, który grasował w powiecie wrzesińskim, podając się za lekarza-homeopatę i wykonywał praktykę lekarską naciągając przytem łatwowiernych wieśniaków na wysokie honorarja. Dopuścił on się również gwałtu na pewnej kobiecie. B. miał z sobą wspólnika swych oszukańczyńczych praktyk w osobie niejakiego Franciszka P., którego policja także przytrzy-

— **Ze Związku Hodowców Drobiu.** Pożyteczna ta organizacja odbyła swoje ostatnie przed wakacjami zebranie w ub. piątek w lokalu p. Wicherta. Po omówieniu przez dotychczasowych członków tegorocznych rezultatów hodowli, rozdano medale i dyplomy z Centralnego Związku w Warszawie za najlepszą rasowość hodowli w Wystawie Bydgoskiej 25—27 lutego br. W czasie 2-miesięcznej przerwy urządzane będą wycieczki do pozamiejscowych hodowców.

— **Wpław przez Bydgoszcz.** Bydgoski Klub pływacki ogłasza, iż w biegu propagandowym w dniu 29 bm. udział brać mogą wszystkie pływaczki i pływacy. Przedbiegi odbędą się w środę dnia 27 bm. w Kąpielni Wojskowej o godz. 6 po poł. Zawodnik, który się nie stawi do przedbiegu — Bydgoski Klub Pływacki w razie jakiego wypadku nie odpowiada — może startować na własną odpowiedzialność. Zgłoszenia przyjmuje sekretarz B. K. P. A. Małek Jackowskiego 13 do dnia 26 bm. włącznie.

Z Konferencji Prezesów.

Nadzwyczajne Walne Zebranie Konferencji Prezesów odbędzie się w piątek dnia 22 bm. o godz. 8 wieczorem w „Ognisku".

Porządek obrad: Odczytanie ostatniego protokółu, uzupełnienie zarządu i sprawy bieżące.

W razie nie stawienia się odpowiedniej ilości członków, powyższe zebranie odbędzie się o godz. 8,30 bez względu na ilość członków, które będzie prawomocne.

Członków zarządu upraszamy o przybycie o godz. 7 celem omówienia porządku obrad.

Z powodu bardzo ważnych spraw, komplet konieczny.

Za zarząd: **Wł. Małecki,** prezes.

Kalendarzyk zebrań Ch. Z. Z.

Zebranie Ch. Z. Z. filji cegielnianej (ogólne) odbędzie się w sobotę, dnia 23 bm. o godz. 7-ej wieczorem w „Ognisku", ul. Jagiellońska 71. Na porządku obrad ważne sprawy. Uprasza się o liczne przybycie.

Zebranie filji rzemieślników rolnych powiatu szubińskiego odbędzie się w niedzielę, 24 bm. o godz. 12,30 w poł. w lokalu p. Budzyńskiego w Szubinie.

Zebranie filji rzemieślników rolnych powiatu żnińskiego, odbędzie się w niedzielę, 24 bm. o godz. 12.30 w południe w lokalu p. Rucińskiego w Żninie.

Z ŻYCIA TOWARZYSTW.

„HALKA". Dziś, w czwartek, o godzinie 8 wieczorem w sali „Ogniska" lekcja śpiewu. Ze względu na ostatnią lekcję przed zjazdem — komplet konieczny

Bydgoski Klub Wioślarek. Plenarne zebranie w czwartek 21 bm. punkt. o godz. 7 wiecz. na przystani. Po zebraniu posiedzenie sekcji pływackiej. Komplet członkiń konieczny. Ważne sprawy.

Sokół V Okole-Wilczak. Zebranie komisji zabawowej i tych wszystkich, którzy pełnią funkcję w piątek o godz. 7,30 wiecz. w czkole na Wilczaku.

Kat. Tow. Robotników Polskich parafji św. Trójcy. Zebranie miesięczne w niedzielę, 24 bm. o 4,30 po poł. Na porządku dziennym interesujący wykład, który wygłosi aplikant sądowy p. Linetej.

S. M. P. „Gwiazda". W czwartek, 21 o godzinie 7 zebranie miesięczne.

Sekcja Pływacka B. K. W. Posiedzenie w czwartek 21 bm. o 7-ej wiecz. w szałasie. Ze względu na ważność spraw obecność wszystkich członkiń pożądana.

Koło Absolwentów szkół handlowych Zawiadamia się, że schadzki koleżeńskie odbywają się w każdy wtorek i czwartek o godz. 19,30 w Strzelnicy, przy ul. Toruńskiej 175. W dniu 21 bm. (czwartek) odbędzie się lekcja tańca. Zarazem donosi się, że legitymacje członkowskie uprawniają członków do korzystania ze zniżek w kinach bydgoskich.

Tow. śpiewu „Odrodzenie" Bielawy. Dziś, w czwartek o 8-ej wiecz. lekcja u p. Ryterskiego, ul. Senatorska 30.

Towarzystwo Kupców Detalistów branży spożywczej. Plenarne zebranie odbędzie się w czwartek dnia 21 bm. o godz. 8. (Zarządu i komisji o godz. 7 wiecz.) w salce Resursy Kupieckiej ul. Jagiellońska. M. in. zajęcie stanowiska w sprawie nadmiernych wymiarów podatku obrotowego.

Sokół I. W sobotę 23 bm. o godz. 9 Msza św. w kościele Serca Jezusowego z okazji 25-letniego pożycia małżeńskiego druha Michalaka. Wzywa się drużynę do licznego udziału.

Tow. śpiewu „Lira". Dzisiaj w czwartek, lekcja śpiewu w lokalu p. Kołodzieja. Ze względu na ostatnią lekcję przed zjazdem

Baczność, Osadnicy powiatu bydgoskiego. W niedzielę, dnia 24. bm. o godz. 2 po południu odbędzie się w Bydgoszczy w sali „Ogniska" walne zebranie osadników. Przybędzie członek głównego zarządu z Poznania.

K. S. „Astorja". W piątek o godz. 19,30 trening piłkarski na stadjonie. W sobotę punktualnie o godzinie 20 zbiórka I., II. i III. druż. w Domu Czeladzi w sprawie niedzielnych zawodów. Niepunktualne stawienie się na zbiórkę pozbawia praw do zawodów.

Liga Katolicka parafji św. Trójcy. Zebranie w czwartek 21. bm. o godz. 8 wiecz. w salce parafjalnej. Wykład na temat „Walka kościoła w Polsce" wygłosi mec. dr. Łasiński.

Baczność, Czyżkówko! Tow. Rob. Katol. urządza w niedzielę, 24 bm. po sumie, obok kaplicy w salce, zebranie połączone z obchodem „Dnia Katolickiego". Na porz. dziennym m. in. wykład.

— **Oświetlać schody!** W niektórych domach w Bydgoszczy zauważyć się daje brak światła wieczorną porą na schodach. Ostrzegamy więc pp. właścicieli domów przed niewypełnianiem tego obowiązku, gdyż według przepisów policyjnych klatki schodowe muszą być oświetlane i w razie niestosowania się do tego, winni podlegają karze.

Urzędowe sprawozdanie targowe Komisji Notowania Cen.

Poznań, dnia 20. 6. 1928 roku.

Bydło:

B. Stadniki:	
a) pełnomięsiste, wyrosłe najwyższej wartości rzeźnej	164—168
b) pełnomięsiste młodsze	148—154
c) miernie odżywione młodsze i dobrze odżywione starsze	136—130
C. Jałówki i krowy:	
b) pełnomięsiste wytuczone krow najwyższej wartości rzeźne do lat 7	172—178
c) starsze wytuczone krowy i mniej dobre krowy młodsze i	
d) jałówki	157—162
miernie odżywione krowy i	
e) jałówki	136—140
licho odżywione krowy i jałówki	—120

Cielęta:

d) najprzedniej. cielęta tuczne	154—148
c) średnio tuczone cielęta i najprz. ssaki	138—144
b) mniej tuczone cielęta i dobre ssaki	126—132
e) liche ssaki	114—120

Owce:

Opasy chlewne.	
a) jagnięta tucz. i młodsze skopy tuczne	146—136
b) starsze skopy tuczne, liche jagnięta tuczne i dobrze odżyw. młode owce	116—124

Świnie:

b) pełnomięsizte od 120 do 150 kg. żywej wagi	220—216
c) pełnomięsiste od 100 do 120 kg. żywej wagi	208—212
d) pełnomięsiste od 80 do 100 kg. żywej wagi	206—204
e) mięsiste świnie ponad 80 kg.	188—196
f) maciory i późne kastr aty	150—190

Bank Polski płacił dnia 21 czerwca za:

dolary amerykańskie	8,85—8,84
funty szterlingów	43,33
franki szwajcarskie	171,18
franki francuskie	34,90
marki niemieckie	212,20
guldeny gdańskie	173,15
szylingi austrjackie	124,97
liry włoskie	46,68
korony czeskie	26,31

Giełda warszawska

z dnia 20 czerwca

Akcje: w złotych:

Bank Polski	190,00—185,00
Bank Dyskontowy	137,00—138,00
Bank Handlowy	000,00—117,00
Spiess	—165,00
W. T. F. Cukru	64,00— 68,75
Firley	6[illegible],00— 67,50
W. T. Węgla	000,00—100,00
Nobel	32,50— 00,00
Cegielski	00,00— 44,00
Modrzejów	00,00— 47,75
Norblin	00,00—249,00
Rudzki	48,75— 50,00
Starochowice	59,25—59,50
Pocisk	00,00— 10,15

Ceduła urzędowa giełdy pieniężnej w Poznaniu.

POZNAŃ, dnia 20 czerwca 1928 roku.

8% dolarowe listy Pozn. Ziemst Kred.	00,00—97,00 (za 1 dolar.
5proc. Pożyczka premj. serja II	90,00 —89,
Bank Związku Spółek Zarob. I—XI em.	— 85,
Cegielski H. I. em.	00,00—44,00
Herzfeld — Viktorius I em.	48,50—00

Przed odpowiedzią polską dla sowietów.

Warszawa, 21. 6. (AW) Odpowiedź rządu polskiego na ostatnią notę sowiecką w sprawie stosowania represji wobec emigracji rosyjskiej wysłana zostanie przypuszczalnie w sobotę. Omawiając przyszłą odpowiedź rządu polskiego „Ekspress Poranny" domaga się zareagowania na notę Cziczerina w sposób dostatecznie stanowczy dla zapobieżenia na przyszłość „przemawianiu przez czerwonych dyplomatów z Kremla językiem insynuacji".

Powrót lotników transatlantyckich do Berlina.

Berlin, 20. 6. PAT. Dziś o godz. 2.15 na lotnisku berlińskiem wylądowali trzej lotnicy Koehl, von Huenfeld i major Fitzmaurice, którzy przelecieli z Europy do Ameryki. Samolot „Europa", którym lotnicy przybyli z Bremen do Berlina, eskortowany był przez 50 samolotów niemieckich. Cały Berlin udekorowano w barwy republikańskie, nacjonalistyczne, pruskie i flagami miasta Berlina. Niektóre hotele wywiesiły również flagi amerykańskie i angielskie. Na ulicach miasta Berlina, przez które przejeżdżać mieli lotnicy zebrali się tysiączne tłumy. Na lotnisku lotnicy powitani zostali w imieniu rządu Rzeszy oraz poszczególnych krajów przez wicekanclerza Hergta. Następnie przemawiał burmistrz miasta Berlina oraz ambasador amerykański i angielski. Po uroczystem śniadaniu na lotnisku lotnicy udali się autem, kierując się do gmachu, w którym znajduje się kancelarja Rzeszy.

Francusko - angielskie porozumienie w sprawie Litwy.

Warszawa, 20. 6. (tel. wł.) Sensację wywołała niespodziewana wizyta Bertoleta, podsekretarza stanu we francuskiem ministerstwie spraw zagranicznych u podsekretarza stanu w Londynie Tyrelle'a. Ma ona pozostawać w łączności z demonstracyjną postawą Litwy i Rosji wobec Polski.

okręgowa komisja związków zawodowych. Uchwalono ogłosić w Białymstoku strajk generalny, gdyby obecny strajk włókienniczy nie został zlikwidowany. Termin ogłoszenia strajku generalnego narazie nie został ustalony.

* * *

Trwający od 6 tygodni strajk robotników w cegielniach białostockich, został zlikwidowany. Robotnicy uzyskali 54% podwyżki płac. — Ponownie uruchomiona została fabryka pluszu firmy Eugenjusz Bekker. Pracę odzyskało 280 robotników.

Zmiany w województwie poznańskiem.

Półurzędowa „Gazeta Poznańska i Pomorska" donosi, że stanowisko naczelnika wydziału bezpieczeństwa województwa poznańskiego opuścił p. radca Gluk, a na jego miejsce objął urzędowanie nowomianowany naczelnik wydziału mjr. Rutkowski. Również przeniesiony został asesor Hałas ze stanowiska sekretarza wojewody do wydziału prezydjalnego, a funkcje sekretarza p. wojewody pełnić będzie p. Dziembowski.

* * *

P. Gluk był tym radcą wojewódzkim, który prowadził ostatnie wybory do Sejmu, prześladując przedewszystkiem Polski Blok Katolicki nr. 25 (Ch. D. i „Piast").

— Najechany przez samochód. P. Władysław Hertz, zamieszkały w Ostromecku, jadąc dnia 20 bm. po południu w szalonem tempie własnem autem przez ulicę Promenada, najechał na przejeżdżającego rowerzystę Jana Jordana, zamieszkałego w Bydgoszczy przy ul. Stanowej 30. Jordan doznał bardzo poważnych obrażeń tak, że w stanie ciężkim odwieziono go do szpitala św. Florjana.

— Fabryka płócien malarskich F. Sieńskiego w Bydgoszczy, która w tym roku odznaczoną została na Targach Poznańskich, otrzymała w tych dniach zaszczytne listy pochwalne od Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych w Warszawie i od Towarzystwa artystycznego „Sztuka" w Krakowie. Mianowicie ten ostatni list, wystosowany przez prof. Pieńkowskiego, podnosi nadzwyczajną trwałość płócien p. Sieńskiego, a ich niską cena stwarza dla takichże wyrobów czeskich i niemieckich konkurencję nie do wytrzymania.

— Wyuzdanie. Dnia 16 bm. pewna kobieta lekkich obyczajów będąc w zupełnie pijanym stanie, wywołała przy ulicy Dworcowej zbiegowisko przez gorszące zachowywanie się. Policja zmuszoną była odwieźć ją karetką pogotowia do aresztu.

Kradzież i obława nocna.

W nocy z 16 na 17 bm. włamali się złodzieje do składu obuwia p. Wacława Wypniewskiego przy Placu Poznańskim 12 i skradli za 2.000 złotych różnego rodzaju obuwia.

Z powodu tego włamania wydział śledczy policji miejscowej — jak się dowiadujemy — urządził z 19 na 20 bm. nocną obławę, która dała obfity połów. Przychwycono bowiem 9 znanych włamywaczy, których osadzono pod kluczem. Szajka ta od dłuższego już czasu operowała na terenie Bydgoszczy, dokonując wielu włamań do składów i kiosków. Ze względu na toczące się śledztwo tak nazwiska włamywaczy, jakoteż i pewne szczegóły, odnoszące się do ich sprawek trzymane są w tajemnicy.

Ostatnie wiadomości.

Katastrofy samolotów wojskowych.

Warszawa, 21. 6. (tel. wł.) Dwaj rumuńscy lotnicy wojskowi, kapt. Stewaresku i por. Schwarz, wystartowali wczoraj ze Lwowa, zamierzając udać się do Warszawy. W pobliżu Niska zmuszeni byli do lądowania. Samolot uległ rozbiciu, oficerowe jednakże wyszli bez szwanku.

Z Lublina wyleciał na pomoc gościom samolot wojskowy, ale i nasz aparat zmuszony był do lądowania pod Kraśnikiem skutkiem defektu motoru, przyczem poważnie został uszkodzony. Lotnicy udali się do Warszawy pociągiem.

Czang-Kai-Szek powrócił na stanowisko.

Londyn. Z Szanghaju donszą, że Czang-Kai-Szek objął ponownie stanowisko naczelnego wodza armji południowej. W najbliższych dniach udać się ma on do Pekinu, celem pojednania generałów Fenga i Yena. Pogłoski mówią, że Czang-Kai-Szek zamierza ogłosić się prezydentem republiki chińskiej. Rząd nankiński prowadzi układy z Mandżurją w sprawie przystąpienia do Kuo-Min-Tangu. Jeżeli Mandżurja dobrowolnie nie przystąpi do nacjonalistów, wojska południowe wkroczą do Mandżurji.

„Jadwiga" i „Wanda" powiększyły flotylę polską.

Warszawa, 21. 6. tel. wł. Statki Żeglugi Polskiej „Jadwiga" i „Wanda", zbudowane w stoczni Palmerta w Anglji, odbyły już ostateczne próbne podróże. Wynik tych podróży był dodatni. W najbliższych dniach statki te odpłyną do Gdańska, zwiększając flotyllę luksusowych statków Żeglugi Polskiej.

Ustawa dziennikarska.

Warszawa, 21. 6. (tel. wł.) Komisja prawnicza przekazała podkomisji wniosek w sprawie projektu ustawy o stosunkach dziennikarskich. Podkomisja upoważniła wczoraj prezesa Marka do wdrożenia konferencji informacyjnej z przedstawicielami dziennikarstwa i wydawców.

Dalsze rokowania o utworzenie rządu Rzeszy.

Berlin, 20. 6. PAT. Stronnictwa Reichstagu, z któremi toczyły się rokowania o utworzenie gabinetu, obradowały dziś w dalszym ciągu po południu nad projektowanym programem rządowym, opracowanym przez Müllera. W kołach centrum twierdzą, że dyskusja w łonie frakcji centrum wykazała całkowitą zgodność z programem Müllera z wyjątkiem punktu, dotyczącego kwestji szkolnej. Niemiecka partja ludowa, która po otrzymaniu wiadomości odmownej od premjera pruskiego Brauna przerwała swe narady, podjęła je ponownie po południu i uchwaliła m. in. zgłosić szereg poprawek do projektu, opracowanego przez Müllera. Stanowisko niemieckiej partji ludowej odbiega poważnie od projektu Müllera w kwestji podatków od płac, amnestji i ogłoszenia 11 sierpnia świętem narodowem.

Partja Stresemanna (t. zw. ludowa), chciała, jak wiadomo, wejść równocześnie do rządu pruskiego. Żądanie to jednak odrzucił p. Braun.

W przededniu strajku generalnego w Białymstoku.

Ogólna sytuacja strajkowa w Białymstoku znowu uległa znacznemu pogorszeniu. W ub. poniedziałek do 2-giej w nocy odbywała się ogólna konferencja przemysłowców i robotników włókienniczych. Do porozumienia nie doszło. Przemysłowcy stanowczo oświadczyli, że nie udzielą większej podwyżki, niż przemysłowcy łódzcy tj. 6%. Delegaci robotników oświadczyli na to, że ostatecznie redukują swoją żądania z 30 i 40% na 20 i 30%. Wobec takiego wyniku dalsze pertraktacje zostały zerwane.

Jednocześnie w lokalu PPS obradowała

Podziękowanie.

Składam serdeczne podziękowania

p. Antoniemu Bogackiemu

zamieszkałemu **przy ulicy Gdańskiej nr. 71 a,** który ocalił mnie od niechybnej śmierci swą metodą leczenia tj. ziołami. Miałem wodną opuchliznę, gdzie przedtem leczyłem się u p. lekarzy, nietylko żadnej ulgi nie otrzymałem, a na odwrót stan mej choroby pogarszał się. Moja żona udała się do p. Bogackiego, który w przeciągu paru tygodni przywrócił mi zdrowie. Dziś upływa zgórą cztery miesiące od wyleczenia i mogę pracować na kawałek chleba i moje dzieci pięcioro nadal utrzymywać, zawdzięczając p. Bogackiemu, że żona i dzieci nie zostały sierotami i ciężarem dla całego społeczeństwa, a zatem składamy wraz z całą rodziną serdeczne

Bóg zapłać

za szczerą opiekę i bezinteresowne mnie wyleczenie.

Bydgoszcz, ul. Szczecińska nr. 9, I. p.

16143 **Franciszek Glaeser.**

Wielka licytacja.

We wtorek, dnia 26 czerwca 1928 o godz. 10 sprzedawać będę w majątku pana **Gniota w Jarużynie pod Fordonem,** stacja kolejowa Fordon — z powodu zwinięcia dzierżawy najwięcej dającemu za gotówkę:

40 krów dojnych, 20 jałowic, stadnika, 20 koni, 10 źrebców, powózki i wozy robocze, szory, garnitur parowy (Marschall), wagę do bydła, śrutownik, komplet. urządzenie kuźni, wszelkie maszyny rolnicze i narzędzia.

Dla interesentów będą powózki rano o godzinie 8½ na dworcu w **Fordonie** do dyspozycji. — Postronki i halftry uprasza się zabrać. (16167

Maks Cichon, licytator i taksator

Telefon 936 Bydgoszcz Chocimska 11.

Piegi, oraz wszelkie *wyrzuty skórne* usuwa radykalnie; wybiela i wydelikaca skórę, nadaje nawet zniszczonej cerze młodocianą świeżość znany od 40 lat

IDEALNY KREM TOALETOWY „BENIGNINA“ DRA STENZLA

Żądać w aptekach i perfumerjach. Główny skład wysyłkowy: Apteka Marjacka we Lwowie

1200

Parę koni wyjazdowych

wschodniopruskich, wałachy, kasztany 5—6 lat ma na sprzedaż (8879

Dworcowa 63.

Szwaczki

do szycia czapek potrzebne zaraz. Zgł. tylko fachowych sił przyjmuje **Tadeusz Sroczyński,** hurtownia czapek i kapeluszy **Mostowa 9.**
16148

Ogłaszajcie się w Dzienniku Bydgoskim!

Napisowy wiersz tłusty 20 groszy, każde dalsze słowo 10 groszy. 5 cyfr = 1 słowo — i, w, z, a = każde stanowi słowo.

DROBNE OGŁOSZENIA

Ogłoszenia większe pod niniejszą rubryką oblicza się na mm o 100% drożej.

Dla poszukujących posady 20% zniżki. — Drobne ogłoszenia przyjmuje się do godziny 9 przed południem.

POLECENIA

Aparaty
fotograficzne a la Minute poleca Wytwórnia „Wiol“, Sienkiewicza 44. (8888

Krawcowa
z dobrem krojem poleca się w dom. poza dom, także wyjadę na wieś. A. Spychałówna, Sowińskiego 19, I piętro lewo. 8872

Plisowanie
i karbowanie wykonuje szybko i nadzwyczaj tanio Skład kapeluszy damskich Niedźwiedzia 4. 16150

SPRZEDAŻE

Majątek
300 mórg, ziemia, zabudowania i inwentarz pierwszorzędny na sprzedaż lub na zamianę na lepszy dom w Bydgoszczy. — Wartość majątku 280.000 zł, Pryl, Dworcowa 34. 16195

Nieruchomość
w Tczewie, nadająca się do prowadzenia każdego interesu, z stajniami i zajazdem, w dobrem położeniu blisko dworca kolejowego i portu, z powodu choroby na sprzedaż. Oferty do agentury Dz. Bydg., Tczew, Dworcowa 26/7 pod „W. W.“ 16160

Folwark
na Pomorzu 560 mórg buraczanej ziemi, 2 i pół klm. od stacji, przy szosie z dobrem zabudowaniem 22 koni, 50 bydła, 30 świń, parowy garnitur etc. Cena 350 tys. zł, wpłaty 150 do 200 tys. Zgł. do J. Czajkowski, Chełmża, Rynek Garncarski 1. 16186

Gospodarstwo
prywatne, 150 mg. pszennej ziemi, żywy i martwy dobry inwentarz, budynki nowe zaraz na sprzedaż. Kościół, szkoła, dworzec, mleczarnia w miejscu. — Polachowski, Mąkowarsk, pow. Bydgoszcz. (14102

160 mórg
pszennej, dom, 6 pokoi, pełny inwentarz, blisko większego miasta, 40.000. Szarek, Dworcowa nr. 90. (8894

8 mórg
gruntu i domek letni pod lasem w Bydgoszczy tanio sprzedam. Of. pod „Grunt“ do filji Dz. Bydg. Dworcowa 2. (8853

Kamienica
handlowa nar. w centrum miasta Bydgoszczy z wolnym interesem i 4 pokojami, z powodu choroby zaraz do nabycia wprost od gospodarza przy wpłacie 150 tysięcy zł. Zgłosz. pod „P. P. 3800“ do filji Dzien. Bydg. Dworcowa 2. (8887

Dom
przy najpiękniejszej ulicy Bydgoszczy, nowo budowany luksus, dochód 1300 zł miesięcznie, cena 18000 dol. wpłata 50 proc. reszta długoterminowo. „Prawo“, Dworcowa 82. Telefon 1309. (8874

Domów
majątków, gospodarstw, młynów, piekarń największy wybór poleca Bydgoskie biuro pośrednicze, Dworcowa 50. 16181

Dom
hotel, restauracja, 6 składów w centrum Bydgoszczy, dochód 46000 zł, cena 250000 zł, wpłata do 100 000 zł, reszta długoterminowo. „Prawo“, Dworcowa 82. Telefon 1309. (8873

Dom
w Bydgoszczy z wolnem 5 pokojowem mieszkaniem przy wpłacie 20 tys. okazyjnie sprzeda Rolpol, Bydgoszcz, Gamma 2. 8868

Skład
kolonjalny z 2 pokojowem mieszkaniem z powodu wyjazdu na sprzedaż. Adres wskaże Dz. Bydg. 16187

Dom
w tem skład kolonjalny, 1 morga dobrego ogrodu na sprzedaż. Ul. Ks. Skorupki 99. (16124

Natychmiast
na sprzedaż w Gdyni dobrze zaprowadzona jadłodajnia cukiernia-kawiarnia. Zgł. do Dz. Bydg. pod „A. W.“ (16189

Dom
trzypiętrowy, nowy, skład kolonjalny, oficyna, piękny ogród owocowy, mieszkania pięciopokojowe, czteropokojowe, tuż Wełniany Rynek, 45.000. — Szarek, Dworcowa nr. 90. (8893

Interes
kolonjalny z towarem i mieszkaniem za 6500 zł na sprzedaż. Oferty do sekretarjatu „Rozwoju“, Jagiellońska 7a. (8858

Parowa
piekarnia i cukiernia w Toruniu, w pełnym biegu z powodu stosunków familijnych zaraz na sprzedaż. Feliks Kałas, Toruń, Małe Garbary 12. (16170

Odstąpię
natychmiast skład kolonjalno-spożywczy, z towarem i urządzeniem z obszerną piwnicą i jednopokojowem mieszkaniem w Toruniu, bardzo dobrze zaprowadzony, do przejęcia potrzeba 4—5.000 zł. Oferty do filji Dz. Bydg. Toruń, pod „Odstąpię“. 16172

Sprzedam
zaraz dobrze prosperujący damsko-męski zakład fryzjerski. Gdzie, wskaże filja Dzien. Bydg. Toruń. 16171

Skład
z urządzeniem w ruchliwem miejscu zaraz korzystnie do nabycia. — Spieszne oferty do Dzien. Bydg. pod „3500“ (16122

Skład
z urządzeniem i towarem w ruchliwem miejscu zaraz korzystnie do nabycia. Oferty do Dz. Bydg. pod „4000“. (16123

Skład
kolonjalny z towarem korzystnie na sprzedaż. Adr. wskaże filja Dz. Bydg. Dworcowa 2. (8885

Młyn
motorowy 100 K. M., kompletna maszynerja i zabudowania, do tego parowa piekarnia za 50.000 dolarów sprzeda Bydgoskie biuro pośrednicze, Dworcowa 50. 16182

Skład
kolonjalny z urządzeniem, towarami i mieszkaniem z powodu wyjazdu za 3700 zł na sprzedaż. Adres wskaże filja Dz. Bydg. Dworcowa 2 (8885

Kino.
Okazyjne kupno dobrze prosperującego kina z kompletnem urządzeniem i wolnem mieszkaniem. Cena 10 000 zł. Zgł. do J. Czajkowski, Chełmża, Rynek Garncarski 1. 16185

Młyn
motorowy, bez konkurencji, 120 przemiału z powodu subhasty natychmiast sprzedam lub wydzierżawię. Cena 100000 wpłata 35000 wzgl. 20000 „Prawo“, Dworcowa 82. Telefon 1309. (8873

2 promy
jeden drewniany rozmiary 16 × 4, 20 × 1,30 drugi żelazny 16 × 5, 10 × 1,30 korzystnie do oddania. Stocznia, Franciszek Czarra, Ludwikowo 3, naprzeciw Papierni Polskiej, tel. 1425. (16164

Piec
białej kafli, 2 pompy duże, oraz rezerwuar (bak) dla wody tanio sprzedam. — Wiadomość Orla 12, gospodarz. (16129

Kiosk
na ruchliwej ulicy odda Błaszak, Jagiellońska 73, (kiosk). 8870

Pokój
stołowy, używany, okazyjnie na sprzedaż. Gdańska 41 II piętro lewe drzwi. (8862

Tokarka
pociągowa nowa tanio na sprzedaż. Plac Poznański 2, skład rowerów. 16142

Pianino
krzyżowe, orzechowe, w dobrym stanie sprzeda Wojdylak, Poznańska 26, skład instrumentów muzycznych. (16169

Kino-aparat
sprzedam. Hetmańska 14, II p., Nawrocka. 8895

Fiat — auto
503, otwarty, bardzo mało używany korzystnie na sprzedaz. Zgłosz. Nalaskowski, Toruń, Sienkiewicza 11. (16174

Okazja!
Nowa pierwszorzędna sypialka, stół i szafa trzyczęściowa na sprzedaż. Nowodworska 42. (16168

Mahoniowy
stół owalny, nogi toczone sprzedam. Henryka Dietza nr. 5, po południu. (16149

Dwie krowy
po ocieleniu z cielakami korzystnie na sprzedaż. Gustav Alexander, ulica Dworcowa 22/23, tel. 1242. 8871

Najlepsza okazja
dogodnego zakupu używanych, lecz dobrze utrzymanych mebli na spłaty i zamianę—wielki wybór: sypialka dęb. 775, pokój męski 725, jadalka 850, zegary stojące, kilka luster tremo, bufety, biurka, garnitury pluszowe, kanapy pluszowe, leżanki, szafy do rzeczy, kuchnie, wertyko, umywalki, wanny kąpielowe, garnitury koszykowe, stoliki ozdobne, komody, szafki do wiader, łóżko dziecięce 10, pierzyna 35, łóżko 15, materace skrzyniowe 28, szafki do lodu, krzesła do pianina, stoliki toaletowe, konwy do mleka, krzesła ogrodowe, stoły stolarskie, piece, wózik ręczny, wóz z płytą, wózik sportowy na sprzedaż. Bydgoszcz, Okole, Jasna 9. Siedem minut od dworca. 16177

KUPNA

Poszukuje
dla poważnych reflektantów za gotówkę: domów, majątków, gospodarstw, młynów, piekarń, restauracji itp. dyskrecja zagwarantowana. Bydgoskie biuro pośrednicze ul. Dworcowa 50. 16180

Dom
celem kupna poszukuję w centrum Gdańskiej i Dworcowej, wpłacę 130 tys. Oferty pod „Gotówka“ do filji Dzien. Bydg. Dworcowa 2. 8877

Łodzie
dwie zakupi natychmiast demontaż mostu przez Wisłę. Inżynier Muszyński — Opalenie. 16062

Gospodarstw
folwarków, domów, młynów dla poważnych reflektanów poszukuje Szarek, Dworcowa 90. 8890

LEKCJE

Tańców modnych
oraz początkujących udzielam lekcji o każdej porze. Zgłosz. od godz. 15—20, Jackowskiego 2, Szkoła Tańców, part. pr. 16176

Na mandolinie
wyuczam w miesiącu grać. Zgł. od godz. 15—20. Jackowskiego 2, parter prawo 16175

POSADY WOLNE

Stałą
posadę za wypożyczenie 3—15 tys. zł, może być także panienka do prowadzenia książek, kosztorysów i t. d., jak kontrolę składnicy, inkasent rachunków, ewtl. udział w zyskach. Zgłoszenia pod „N. N.“ do Dzien. Bydg. 16130

Traczy
3 dzielnych, z własną piłą mogą się natychm. zgłosić. Stocznia, Fr. Czarra, Ludwikowo 3, na przeciw Papierni Polskiej, tel. 1425. 16165

Tokarz
na roboty mosiężne, mechanik, tylko pierwszorzędna siła, na stałą pracę, zaraz potrzebny. N. Tarczyński i S-ka, Łokietka nr. 29 Bydgoszcz. (16145

Pomocnik
fryzjerski może się zgłosić od 1. 7. 28. do dzierżawienia lub prowadzenia składu. Tczew, Lipowa 4, Gliszczyński. (16159

Pomocnika
fryzjerskiego i fryzjerkę poszukuje Gomulski, Kościelna 7. 8889

Szofer
z dobremi świadectwami do sprzedaży samochodowej z 1000 zł kaucji może się zaraz zgłosić. Oferty pod „M. M. 300“ do Dzien. Bydg. 16158

Dekarzy
na dachówkę poszukuje Winc. Suwalski, mistrz dekarski, Sniadeckich 27. (8865

Retuszerka
zdolna lub fotograf laborant retuszer zaraz potrzebny. Gdańska 162, Pęcherski, fotograf. (8867

Korespondent (ka)
polsko niemiecki natychmiast poszukiwany. Pierwszeństwo sekretarzom adwokackim. Pensja i procenta wysokie. Zgłoszenia „Solidny“, Dziennik Bydgoski, Dworcowa 2. (8876

Panienka
do dzieci 6-7 lat władająca dobrze po polsku i umiejąca cośkolwiek szyć, może się zgłosić od 1. 7. 28. Garstecka, Inowrocław Król. Jadwigi 12. (16151

Poszukuję
zaraz pomocnika krawieckiego na duże sztuki na stałą pracę. Zakład krawiecki, Bronisław Pawłowski, Bydgoszcz, Jasna 13. 16156

Służąca
do restauracji może się natychmiast zgłosić. — Sienkiewicza 53. (16161

Poszukuję
miejsca do wszystkich prac domowych. Stan. Tomaszewska, Orła 6. 16144

Portjera
potrzeba, kto może oddać swoje mieszkanie na zamianę niech się zgłosi Gdańska 159. 8864

Chłopaka
do pracy poszukuje Fabryka wyrob. drzewnych Matejki 9. 8869

Portjera
potrzeba, kto może oddać swoje mieszkanie na zamianę. Zgł. Gdańska 159. 16155

Służąca
do wszelkiej pracy domowej potrzebna od 1. VII. Podwale nr. 19, Piekarnia. 16162

Ucznia
z porządnego domu z odpowiedniem wykształceniem szkolnem przyjmie od 1. lipca r. b. B. Kiedrowski, Drogerja, Długa nr. 64. 16154

Chłopca
do posyłek poszukuje H. M. Schulz, ul. Gdańska 25. 8891

POSADY POSZUKUJĄ

Inżynier-mech.
średniego wieku, żonaty, z praktyką warsztatową i biurową fabryk krajowych i niemieckich również częściową znajomością robót budowlanych, poszukuje zajęcia, gdzie wymagana jest znaczniejsza kaucja. Ewentualnie przyjmie udział czynny w warsztatach maszyn rolniczych, cegielniach lub innych solidnych przedsiebiorstwach. Oferty do „Par“, Bydgoszcz, Dworcowa 72, pod nr. „7.000“. 16153

DZIERŻAWY

Poszukuję
dzierżawy niewielkiego domu lub wili z mieszkaniem w Bydgoszczy, ewentualnie przyjmę administrację domu, z możnością otrzymania za zapłatą mieszkania. Szczegółowe oferty do filji Dz. Bydg. Dworcowa 2 pod „Pilne“. (8861

MIESZKANIA

2 pokoje
słoneczne, kuchnia, meble w Inowrocławiu odstąpię zaraz. Of. do Dz. Bydg. pod „2500“. (14965

Mieszkanie
dla starszych bezdzietnych wynajmę. Stefan, Orła 20. (16141

Poszukuję
3 pokojowego mieszkania z komfortem, płacę czynsz za rok lub 2 lata zgóry. Zgł. Rutkowski, Kościuszki 5. 5 (8686

Mieszkanie
3 pokojowe w centrum poszukuje W r z e s i ń s k i, Sienkiewicza 22/23. (8886

Oddam
dwa pokoje z kuchnią temu kto pożyczy mi 2500 zł na pierwszą hipotekę. Kto wskaże Dz. Bydg. (16157

Mieszkanie
3—4 pokoje odda Błaszek Jagiellońska 73, kiosk. 8883

Mieszkania
1—3 pokoji wskaże „Pośrednictwo“ Hetmańska 25 8881

Poszukuję
2—3 pokoje z kuchnią czynsz płacę za rok lub 2 lata z góry. Adr. wskaże Dzien. Bydg. (16184

Poszukoję
zaraz mieszkania 1—2 pokoje z kuchnią lub 1 pokój duży wprost od gospodarza, znajduję się w bardzo krytycznem położeniu, przyjmę także portjerstwo, komorne wedle ugody. Marja Keister, Ułańska 7. (16178

POKOJE

Pokój
umebl. zaraz do wynajęcia. Gdańska 162, III ptr lewo. (8836

Pokoju
umebl. przy spokojnej rodzinie poszukuje młody urzędnik. Zgłosz. z podaniem warunków i okolicy do filji Dzien. Bydg. Dworcowa 2 pod „Ar“ 16206

Pokój
do wynajęcia dla dwóch panów od 1 lipca 1928 r. Marcinkowskiego 10 I p. prawo. (8878

Pokój
dobrze umeblowany do wynajęcia. Wawrzyniaka nr. 2 wila. (8855

Pokój
umeblowany poszukuję zaraz. Zgłosz. do filji Dz. Bydg. Dworcowa 2 pod „Skromny“. (8854

Pokój
umeblow. na biuro, przy Dworcowej oddam. Adres wskaże „Ostoja“, Dworcowa 49, tel. 1105. 16183

Inteligentny
pan poszukuje pokoju umebl. z osobnem wejściem nie wyżej pierwszego piętra. Oferty do filji Dz. Bydg. Dworcowa nr. 2 pod „J. G.“ (8866

ROZMAITE

W Gdyni
oddam natychmiast bufet na własny rachunek za kaucją. Zgł. do Dz. Bydg. pod „Gdynia“. (16188

Ostrzegam
przed kupnem blanko weksli na sume 1 tys. zł i dwa po 500 zł, wystawione dnia 20 maja 1928 r. panu Siemieckiemu z Komorowa powiat Wyrzyski. J ó z e f K u r z, Straszewo pow. Wągrowiec. (16138

Przystąpię
do spółki, sfinansuję przedsiębiorstwo handlowe lub przemysłowe. Of.. do filji Dz. Bydg. Dworcowa 2 pod „St. M. 1928“. 8863

Za udzieleniem
pożyczki ca 10 000 zł. przy odpowiednem zapewnieniu, wydzierżawię natychmiast 4 kompletnie umebl. pokoje z kuchnią, dużym balkonem, pokoikiem dla służącej, światło elektr. i t d. Zgoszenia pod „4“ do biura ogłoszeń IRO, Hermana Frankego 3. 16166

Za kapitał
płacimy 50%, dajemy stałą posadę i inne beneficja. Listownie pod „Bieg“ do filji Dzien. Dworcowa 2. 8892

Wzywam
p. Waszaka i p. Majerowicza do odebrania samochodu „Mercedes“, który 3 miesiące po remoncie, w razie nieodbioru sprzedaję go za koszta pracy i części. Karczmarz. 8880

Zagubioną
książkę wojskową na nazwisko Józef Krauze unieważniam, lub znalazcę prosi się o oddanie w Dz. Bydg. (8884

Zgubiłem
pierścień rubinowy pamiątkowy. Uczciwego znalazcę proszę o zwrot za wynagrodzeniem, ul. Uro- [illegible]

POLECENIA

Hafty
i mereżki wszelkiego rodzaju oraz najmodniejszy haft „Toledo" wykonuje „Alicja", Wesoła 11, telefon 1679. (5334

Meble
wszelkiego rodzaju, solidnego wykonania: kompletne sypialnie, jadalnie, kuchnie oraz pojedyńcze szafy, stoły, łóżka, krzesła, kanapy, leżanki na najkorzystniejszych warunkach poleca Andrzej Nowak, Podgórna 28, róg Wełniany Rynek. (6230

Maszyny do pisania
oraz kasy „National" naprawia pod gwarancją prawidłowego funkcjonowania. Karol Buchholc, Plac Wolności 1, tel. 15-14. (11431

Fotografja
legitymacyjna 1 zł, 6 pocztówek 3 złote wykonuje „Wiol", Sienkiewicza 44. 8698

SPRZEDAŻE

Gospodarstwo
prywatne 37 mórg pszennej ziemi w tym około 3 morgi łąki torfowej wszystko w najlepszej kulturze z dobrymi budynkami nad szosą sprzedam natychmiast. P. Jasiek, Sitowiec, p. Sośno pow. bydgoski. Cena podług ugody. 16035

150 mórg
pszennej ziemi od niemca ładny dom mieszkalny, również roboczy, inwentarz żywy i martwy kompletny 75 tys. wpłaty 35 tys. 107 mórg pierwszorzędne od Niemca we wsi przy stacji z kompletnym inwentarzem 50 tysięcy. 104 morgi od Niemca we wsi, udział w mleczarni, z kompletnym inwentarzem żywym i martwym, 65 tys. wpł. 35 tys. i wiele innych majątków poleca i świeże zlecenia przyjmuje najpoważniejsze biuro Pogoń Dworcowa 80. Tel. 18-15.

Dom
z warsztatem kołodziejskim 30 lat w jednych rękach stosowny także dla stolarza lub rencisty, miasto powiatowe, z powodu wyjazdu bardzo korzystnie sprzedam lub wydzierżawię domek o 4 pokojach, podwórze z drzewami owocowemi. L. Preuss, Gniew, probostwo 1—2. (13406

Gospodarstw
kilka większych i mniejszych oraz kilka domów w mieście, rzeźnictwo, piekarnię i kolonjalkę mam z polecenia korzystnie na sprzedaż. Zwierkowski, Margonin, powiat Chodzież. (16131

Dom
z wolnym składem za 13 tys. zł sprzeda Sokołowski Plac Wolności 2. (8841

2 domy
z dwoma składami w rynku, za cenę 24 tys. sprzedam. Zgłoszenia do Dzien. Bydg. pod „D. 722". (16125

Dom
z oficyną 2 morgi ogrodu, sprzedam za 14000 zł. lub zamienię na gospodarstwo. Mogę dopłacić. Zgłoszenia spieszne do biur Pogoń, Dworcowa 80, tel. 1815

Sprzedam
dom i wydzierżawię sklep galanteryjny i zakład fotograficzny. — Michnowski. Brodnica (Pomorze. 14953

Dom
masywny, nad szosą, z morgą ogrodu, 10 min. od stacji kolejowej a 1/2 godziny od miasta powiatowego, nadający się na każde przedsiębiorstwo na sprzedaż. Zgłoszenia do adm. Dz. Bydg. pod „P. K. 152". (14949

Interes
szewski z mieszkaniem do

Skład
bławatów z towarem i mieszkaniem w mniejszem mieście na sprzedaż. Oferty pod „A. B." do filji Dz. Bydg. Dworcowa 2. (8635

Skład
bławatów, tow. krótkich i konfekcji sprzedam zaraz w większej wiosce, okolica bogata. Towaru za 7—8 tysięcy zł. Oferty do Dz. Bydg. pod „Bławaty". 14802

Rzeźnictwo
z całkowitem urządzeniem natychmiast na sprzedaż. Oferty pod „2839" do filji Dz. Bydg. Toruń. (16063

Skład
kolonjalny z mieszkaniem i towarem jest na sprzedaż. Gdzie? wskaże Dz. Bydg. (8755

Piekarnia
w Inowrocławiu w pełnym biegu, w dobrem położeniu, z powodu stosunków familijnych zaraz do odstąpienia. Zgłosz. do Dz. Bydg. pod „Piekarnia B." 16120

Leżanki
pierwszorzędne sprzeda tanio Tapicernia Bocianowo nr. 17. (8833

Na sprzedaż
klęcznik ciemny dąb, regulator z mechanizmem bijącym i ciężarkami, biurko damskie mahoniowe. Zapytać 3 Maja 18, I ptr. lewo. (8837

Regały
składowe, szafa do pieniędzy na sprzedaż. Warsztat z ubikacjami do wynajęcia. Okole, Grunwaldzka 6. (16127

Bufet
kredens, łóżko dziecięce i 10 wyzuwaczy zaraz na sprzedaż. Wileńska 11, stolarnia. (16100

Dwa
łóżka z materacami, umywalka z marmurową płytą i dwa nocne stoliki na sprzedaż. Adres wskaże Dzien. Bydg. 16104

Bilard
na sprzedaż. Św. Trójcy nr. 12. Dom Parkowy. (16102

Tanio
sprzedam ubranie granatowe z materjału pierwszej jakości na 16—18 lat. Zakład krawiecki, Długosza nr. 8. (16098

Rower
wyścigowy Zawadzkiego z zapasowemi gumami sprzedam. Dodacki, Śniadeckich 49a. (8848

Samochód
Ford, gotów do jazdy, w dobrym stanie z powodu choroby za 2500 zł zaraz na sprzedaż. — Elektra, Chodzież, Telef. 44. (16132

Westfalska
kuchnia niklowana i emaljowana na sprzedaż. — Dworcowa 18, I. p. (8851

Na sprzedaż
używane wozy lekkie i ciężkie i koń. Podgórna 1, podwórze. (16140

Baczność!
Bryczka (tak zwany Geschäftswagen) i wóz roboczy, 2 cal. nowy, tanio na sprzedaż. Także może się zgłosić czeladnik kołodziejski. Warsztat kołodziejski A. Światowy, Tarkowo, stacja Nowawieś-Wielka. 14991

Amerykańskiego
systemu dokart (wóz) pojazdowy na dwuch kołach wraz z uprzężą na sprzedaż. Agaciak w Nowem powiat Świecie. (14971

Motocykl
na sprzedaż. Wiadomość 16 pułk ułanów, wachmistrz Darcz. 14828

Motocykl
2 cylindrowy 3 P. S. na sprzedaż. Gdańska 117, I. piętro lewo. (16042

Maszyna
do szycia, Singera w bardzo dobrym stanie na

Radja
3 lampkowe, głośnik na sprzedaż. Metelski, Gamma 8. (8731

Dobrze
utrzymany salonik na sprzedaż. Śniadeckich 19. 16114

Wózek
dziecięcy tanio na sprzedaż. Chrobrego 25, II ptr. lewo. 8845

Maszynę
do pisania podróżną sprzeda Metelski, Gamma 8. 8732

Trociny 8821
do wędzenia oddam za bez cen. Unji Lubelskiej 2.

Żużel
bezpłatnie odda Wielkopolska Papiernia, telefon nr. 1151 i 1137. (16040

Fortepian
sprzedam za 600 zł. Wiadomość w filji Dz. Bydg. Dworcowa 2. 8808

Dwie
świeżo poocieleniu krowy z cielętami na sprzedaż. Kaźmierczak, ul. Ruska 16 16088

Dwa
konie na sprzedaż klacz kasztanka 9 lat i wałach srokaty 4 lata, oboje 1.55 wysokie, sprzeda Józef Piechocki, ul. Chełmińska nr. 23. 14600

Lekcji
gry na fortepjanie udzielam. Nakielska 19. II pr. Zgł. przyjmuje się jeszcze od godz. 11—12 i 4—5. 13540

Kto
udzieli godzinę dziennie konwersacji niemieckiej panience, chcącej się nauczyć prędko mówić. — Zgłosz. pod „Niemiecki" do filji Dz. Bydg. Dworcowa 2. (8857

POSADY WOLNE

Blacharzy
2 dzielnych, młodszych, także na pracę papowa poszukuje z utrzymaniem St. Szykowny, Znin Telef. nr. 81. (14831

Poszukuję
orkiestrę jazzband na sezon letni. Zgłoszenia: Bór Jastarnia, Wojciechowski. 8802

Hurtownia
towarów kolonjalnych poszukuje od 1 lipca lub później młodego człowieka do odwiedzania miejskiej klijenteli. Takowy musiał w Bydgoszczy już pracować i osięgnąć sukcesy i władać językiem polskim i niemieckim w słowie i piśmie. Zgł. z odpisem świadectw i podaniem pretensji do Dz. Bydg. pod „H. G. J." (16126

Nauczycielka
domowa potrzebna zaraz na majątek, Pomorze, z pozwoleniem rządowem do 8 letniego chłopczyka. Osoba winna być wyrozumiała, w wolnych chwilach być pomocną pani domu w prowadzeniu książkowości, kasy, obliczeniu ludzi. Obejście dobre. Zgłosz. z podaniem skromnych wymagań uprasza Bury, Dom. Sychowo, poczta Luzino, pow. Morski. (16074

2 fryzjerki
poszukuję na stałą posadę. Płaca tygodniowa 25—35 złotych i wolne utrzymanie. Zakład fryzjerski dla pań i panów, Jeziorski, Chojnice, ul. Człuchowska nr. 14. (16053

Kucharza-kucharkę
tylko z pierwszorzędnemi świadectwami poszukuje od 1 lipca 1928. Kasyno Oficerskie 16. Pułku Ułanów Plac Poznański. 14963

Starsza
fryzjerka do lepszego interesu zaraz lub od 1. VII. br. potrzebna. Wolne utrzymanie i bielizna, dobre wynagrodzenie, ewtl. na własny rachunek. — Wymagania: dłuższa praktyka i język niemiecki. Salon fryzjerski dla pań i panów Otto Kreutz, Neuteich, W. M. Gdańsk. (14951

Ogłoszenia
do wydania niedzielnego
„Dziennika Bydgoskiego"
Nakład 38.000
przyjmujemy tylko
do piątku godz. 18tej.

KUPNA

Poszukuję
kamienicy w Bydgoszczy w centrum miasta bez długu z wolnym interesem i mieszkaniem. Pośrednicy wykluczeni. Zgł. do Dz. Bydg. pod nr. „5. A." 14964

Za gotówkę
kupię dom od 30—90.000 zł na przedmieściu lub do 160.000 na spłaty wśródmieściu. — Reflektuję na lepsze lub zniszczone a tanie. Traktuję tylko z chcącymi sprzedać. Pośrednicy nie opłacani Zgł. pod „30—160" do filji Dz. Bydg. Dworcowa 2. (8846

Kupię
domek mały z ogrodem wprost od właściciela. Pośrednicy wykluczeni. Of. pod „Domek" do filji Dz. Bydg. Dworcowa 2. 8850

Kupię
używane flizy chodnikowe. Podgórna 1, podwórze. (16139

Wózik
dla lalki kupię. Of. pod „Lalka" do Dz. Bydg. 16119

Kupię
dobrze utrzymane łóżeczko dziecięce. Oferty dla „Z. H." do filji Dz. Bydg. Dworcowa 2. (8844

Elewator
do słomy ewtl. popsuty kupię. Przybylski, Wąsosz p. Szubin. (8790

NAUKA

Zapisy
do nowych klas (IV-VIII)

Elew (ka)
biurowy, z ładnym charakterem pisma, może się zgłosić. Oferty prosimy pod „A. N. 11" do filji Dz. Bydg. Dworcowa 2. (8860

Pomocnik
szklarski potrzebny. Zgł. W. Nowak, szklarnia, Gdynia. (8750

Dzielną
ekspedjentkę do mego składu rzeźnickiego, władającą polskim i niemieckim językiem poszukuje zaraz Rudolf Sommer, Gdańska 27. (14854

Dla
samotnego fryzjera wolna posada w dużej wiosce, w dobrej okolicy, z wolnem mieszkaniem. Oferty do Dz. Bydg. pod „Zaraz 2". 16105

Dzielnych
murarzy na trwałą pracę wstawi zaraz Budownictwo Jan Ossowski Bydgoszcz. Pomorska 27. 8817

Bajcera
na meble i poljera na stałe poszukuje Otto Domnick, Bydgoszcz, Wełniany Rynek 7. (14994

Dzielnego
pomocnika tapicerskiego na stałe zatrudnienie poszukuje zaraz Otto Domnick, Bydgoszcz, Wełniany Rynek 7. (14993

Poszukuję
zaraz lub od 1 lipca 1928 r. młodej, przystojnej panienki do bufetu, zarazem do obsługi gości. Zgłoszenia przyjmuje tylko z fotografją Kawiarnia Restauracja i Winiarnia Wł. Pociesznicki, Chełmno, ul. 22 Stycznia 20. (16072

Cukiernik-piekarz
kawaler poszukiwany zaraz. Zgłoszenia przyj-

Młodszego
pomocnika stolarskiego, władającego obu językami do objazdu i dostawy mebli na stałe poszukuje Otto Domnick, Bydgoszcz, Wełniany Rynek 7. (14992

Stenotypistka
pisząca biegle na maszynie, władająca językiem polskim i niemieckim możliwie z stenografją poszukiwana zaraz przez większe przedsiębiorstwo. Oferty z odpisem świadectw do filji Dz. Bydg. Dworcowa 2, pod „Z.L.10". 8813

Maszynistka
biegła, z stenografją niemiecką lub polską potrzebna. Oferty pod „A. M." do filji Dzien. Bydg. Dworcowa nr. 2. (8859

Służąca
lepsza do 4 osób z dobrem gotowaniem potrzebna. Adres w Dz. Bydg. 8791

Poszukuję
zaraz dzielną dziewczynę lub starszą, która umie gotować i prać. F. Bracka, Więcbork. 14979

Potrzebna
służąca do wszelkiej pracy domowej, umiejąca dobrze gotować. Zgł. godz. 4—7 popoł. ul. Garbary nr. 8 dyr. Zagórski. (8743

Dziewczę
młodsze, uczciwych rodziców do lekkich prac domowych potrzebne, ul. Gdańska 138, III ptr. 8838

Chłopca
zdrowego, dwuletniego oddam za własne. Oferty do Dz. Bydg. pod „Ładny". 16098

Chłopca
do paszenia bydła od 16 lat

POSADY POSZUKUJĄ

Książkowa
z dłuższą praktyką, znająca wszelkie prace handlowe i bankowe, pisząca również na maszynie, poszukuje posady zaraz lub później. Referencje poważne. Miejscowość obojętna. Łaskawe oferty uprasza się do Dz. Bydg. pod „Praktyka". (16099

Bufetowy
z dobremi referencjami i większą kaucją, poszukuje zaraz lub od 1. 7. posady, lub bufetu na własny rachunek. Zgłoszenia Kramkowski, Nowe. Rynek. (16103

Piekarz
starszy, mistrz piekarski, sumienny, trzeźwy, pracowity, dobry fachowiec, poszukuje miejsca zaraz za kierownika piekarni. Oferty do Dz. Bydg. pod „Mistrz 2". (16113

Młoda
osoba z uniwersyteckiem wykształceniem i kilkoletnią praktyką w szkołach średnich (specjalność: polski i historja) poszukuje na czas wakacji stanowiska nauczycielki lub towarzyszki do starszych panienek. Zna obce języki. Oferty sub „5575" do „Par" Poznań Al. Marcinkowskiego 11. (16136

Osoba
inteligentna z zamiłowaniem do gospodarstwa poszukuje posady od 1-go lipca jako gospodyni w majątku lub u samotnego pana z dobrem gotowaniem. Oferty do filji Dz. Bydg. Dworcowa 2 pod „Gospodyni". 8842

DZIERŻAWY

Rzeźnictwo
rzeźalnia 2 pokoje z kuchnią i stajnia wydzierżawi Jan Icek, Bzowo stacja kol. Warlubie. (8734

Piekarnia
parowa zaraz do wynajęcia. J. Koprzyński, Karbowo p. Brodnica. (14950

Wydzierżawię
restaurację z kawiarnią z dobrem urządzeniem przy głównej ulicy, do tego 5 pokojowe mieszkanie od 1. lipca. Zgł do Dz. Bydg. pod „Restauracja A. F." 16050

Wydzierżawię
plac przy ulicy Gdańskiej nadający się na składnicę wszelkiego rodzaju Ul. Dworcowa nr. 82, Biuro Prawo. 16118

MIESZKANIA

Potrzebne
mieszkanie słoneczne 3—4 pokoje z kuchnią, łazienką. Oferty złożyć do Dz. Bydg. pod „L. Z." 8761

Mieszkanie
4 pokojowe z elektrycznością, łazienką, balkonem, słoneczne, na pryncypalnej ulicy, próżne lub częściowo umeblowane poszukuję natychmiast. Warunki według umowy. Zgł. do filji Dz. Bydg. Dworcowa 2 pod „Słoneczne". 8786

Poszukuję
mieszkania od 7—10 pokoji, ewtl. oddam 3 pokojowe z komfortem. Łask. oferty uprasza się do Dz. Bydg. pod „Solidny lokator". 16121

Mieszkanie
stajnie, oddam przy Bydgoszczy, stacji, letnisko. Mucha, Pawłówek, Bydgoszcz. (8852

POKOJE

Pokój
umebl. z wszelkiemi wygodami od 1. 7. do wynajęcia. Błonia 14-15, Kempiński. (16115

Pokój
umebl. do wynajęcia. — Chocimska nr. 10 Lewan-

1—2 pokoje
umeblowane zaraz do wynajęcia dla bezdzietnego solidnego małżeństwa z używalnością kuchni. — Chrobrego 13, II brama, III piętro. (8740

Dwie panie
poszukują zaraz lub 1. VII. dwa pokoje umeblowane z osobnem wejściem, z utrzymaniem lub używalnością kuchni, w okolicy Promenady, Bielawek i Wilczaku. Oferty do filji Dzien. Bydg. Dworcowa 2 pod „Dwie". 8840

RÓŻNE

Obiady
smaczne z trzech dań 1 zł. kuchnia wyśmienita. Restauracja Hotelu Rios. (3329

Restauracja
pod „Lwem", Toruń, Łazienna 19, wydaje pierwszorzędne smaczne obiady po 1.20 zł. Podczas obiadu koncert. Kuchnia warszawska. F. Skubiński. 16009

Dwór
na Pomorzu, pięknie położony, park, jezioro, lasy, światło elektryczne, przyjmuje letników. Dwór Rakówiec, poczta Mała Karczma, pow. Gniew. (14374

5000 złotych
oddam na 1 hipotekę. Zgł. do filji Dz. Bydg. Dworcowa 2 pod „H. W. H." 8811

Z powodu
wyjazdu przyjmę wspólnika lub zastępcę do interesu przemysłowego. Skromne mieszkanie do dyspozycji. Do objęcia potrzeba 1000 zł. Adres wskaże filja Dz. Bydg. Dworcowa nr. 2. (8839

Poszukuję
spólnika z kapitałem od 5000—10.000 zł, zaprowadzona firma, gwarancja pewna. Łask. oferty pod „Z. P. 15.000" do Dzien. Bydg. 16133

Młody
piesek (Rehpintscher), czarny uciekł. Oddać za wynagrodzeniem ul. Pomorska 27. I piętro. 8831

Unieważniam
skradzione papiery wojskowe. Marjan Szymański, Plac Piastowski. (14894

Ostrzeżenie!
Bez mego zezwolenia nie wolno zadzierżawić piekarni, względnie mieszkania od p. Z. Dulceta, ul. Kujawska nr. 104. Domachowski, właściciel. (14815

Oddam
na własne dziewczynkę 6 mies., ochrzconą i zdrową. Zg. do Dzien. Bydg. pod „Oddam". (14523)

MATRYMONJALNE

Kawaler
w średnim wieku, przystojny, inteligentny, posiada 3000 zł gotówki, poszukuje żony, panny lub wdówki do lat 38. Łask. zgł. ewtl. z fotografją proszę skierować do Dz. Bydg. pod „P. L. 3000". (14604)

Panienka
lat 26, wysoka, przystojna, gospodarna, posiadająca 3000 zł. i wyprawę, poszukuje na tej drodze panów w celu matrymonjalnym. Oferty wraz z fotografją uprasza się nadesłać do Dz. Bydg. pod „26 lat". (14952

Wdowiec
lat 35, z dwojga dziećmi, w posiadaniu dobrze prosperującego interesu det. i hurt. z miesięcznym obrotem 30.000 w mieście powiat. poszukuje towarzyszki życia. Panny lub wdowy bezdzietne w wieku do lat 30 z miłym charakterem, religijne i kochające dzieci, posiadające do 20.000 zł majątku na powiększenie interesu lub też nieruchomość z dołączeniem fotografji, którą się zwraca, zechcą nadesłać swe oferty pod „Ścisła dyskrecja" do agentury Dzien. Bydgosk.

Obwieszczenie. W sprawie postępowania o zapobieżeniu upadłości firmy Wydawnictwo Wielkopolskie w Bydgoszczy, wł. Walerjan Fichtner — wyznacza się termin do rozpoznania sprawy na dzień 9 lipca 1928 r godz. 10 w Sądzie Powiatowym w Bydgoszczy ul. Wały Jagiellońskie 5, pokój nr. 12. Na termin ten wzywa się wierzycieli do zgłoszenia i udzielenia wyjaśnień co do swych wierzytelności. 14874

Bydgoszcz, dnia 11 czerwca 1928 r. **Sąd Powiatowy.**

Obwieszczenie. Postępowanie upadłościowe do majątku kupca Antoniego Christmana w Bydgoszczy zostało tu sądową uchwałą z dnia 6-go czerwca 1928 r. uchylone. 14875

Bydgoszcz, dnia 6 czerwca 1928 r. **Sąd Powiatowy.**

Przetarg przymusowy.

Nieruchomość położona w **Koronowie** i w chwili uczynienia wzmianki o przetargu zapisana w księdze gruntowej Koronowo tom XXIII, karta 919, na imię **Jadwigi Gadischke ur.** Rogge w Wtelnie, obecnie zamieszkałej w Altdamm (Niemcy), zostanie w drodze egzekucji **dnia 29 sierpnia 1928 o godz. 10 przed południem** wystawioną na przetarg w niżej oznaczonym Sądzie, pokój nr. 14. — Nieruchomość jest domem mieszkalnym z podwórzem i ogrodem o obszarze 0,21,20 ha; roczna wartość użytkowa mieszkania wynosi 414,— marek a czysty dochód jako podstawa podatku gruntowego wynosi 2,10 tal. — Wyciąg katastralny, uwierzytelniony odpis księgi wieczystej oraz inne wykazy, odnoszące się do powyższej nieruchomości, można przeglądać w sekretarjacie. — Wzmiankę o przetargu zapisano w księdze gruntowej dnia 30. XII. 1927.

Koronowo, dnia 18 maja 1928 r.

Sąd Powiatowy. (16056

Przetarg przymusowy.

Nieruchomość położona w **Witrogoszczu** i w chwili uczynienia wzmianki o przetargu zapisana w księdze gruntowej a) Witrogoszcz karta 47, obszaru 1,33,00 ha z czystym dochodem 2,17 talarów, b) Witrogoszcz karta 52, obszaru 2,17,80 ha, z czystym dochodem 3,41 talarów, c) Witrogoszcz karta 122, obszaru 1,49,40 ha, z czystym dochodem 2,14 talarów, na imię **Anny Beutlerowej** ur. Steinhaus z Witrogoszcza, zostanie **dnia 17-go sierpnia 1928 o godzinie 9 przed południem** wystawioną na przetarg w niżej oznaczonym Sądzie, pokój nr. 11. (16031

Łobżenica, dnia 8 czerwca 1928 r.

Sąd Powiatowy.

Przetarg publiczny.

Magistrat miasta Gdyni

ogłasza niniejszem przetarg publiczny na

zbudowanie komplet. urządzenia wodociągowego

z automatycznem połączeniem dla trzech budynków miejskich.

Warunki jak i ślepy kosztorys nabyć można w Miejskim Urzędzie Budowlanym przy ulicy Starowiejskiej w godzinach służbowych za opłatą 5,— zł.

Oferty należy wnosić do Miejskiego Urzędu Budowlanego — Dział Nadziemny — w zapieczętowanych kopertach zaopatrzonych w napis: „Oferta na zbudowanie urządzenia wodociągowego dla trzech budynków miejskich“ do godziny 12-tej w południe **dnia 30-go czerwca br.,** w którym to dniu nastąpi o godz. 12.15 otwarcie ofert.

Magistrat zastrzega sobie prawo wolnego wyboru oferty. Wadjum w wysokości 2% od sumy kosztorysowej należy złożyć przed przetargiem w Głównej Kasie Miejskiej w Gdyni i dowód złożenia wadjum dołączyć do oferty. Wadjum przy ofercie nie przyjmuje się i ofertę traktuje się jako bez wadjum złożoną. W razie nieprzyjęcia ofert wadjum zwraca się w ciągu 14 dni po rozpatrzeniu ofert. (16057

Gdynia, dnia 19 czerwca 1928 r.

(—) **Inż. Jaszkowski**
miejski radca budowlany.

Pedagogjum Wielkopolskie
Zduny 7

składać się będzie w przyszłym roku szkolnym 1928/29

z 4-ch klas Szkoły Przygotowawczej i 6-ciu klas Koedukacyjnego Gimnazjum Humanistycznego

Szkoła Przygotowawcza pragnie utworzyć 4-tą klasę na życzenie rodziców, chcących należycie przygotować swe dzieci do nauki w gimnazjum. Dzieci obojga płci lepiej przygotowane mogą po ukończeniu klasy 3-ciej przechodzić do gimnazjum. Uczą w niej rutynowane siły, w tym 3-ch inspektorów szkolnych.

Gimnazjum Koedukacyjne składać się będzie z 6-cin klas. Po ich ukończeniu młodzież przechodzić może do szkół zawodowych typu wyższego, więc Liceum Handlowego, Państwowej Szkoły Przemysłowej lub Rolniczej. Młodzież pragnąca kształcić się dalej w gimnazjum ma otwarte pole do przejścia do 7-ej, potem 8-ej klasy gimnazjalnej.

Przygotowanie naukowe leży w rękach doświadczonych, kwalifikowanych pedagogów.

Wychowanie religijne, narodowe, towarzyskie.

Otwiera się także komplety uczniów i uczenic klas wyższych dla dojrzałych. Będą to **kursa dokształcające i maturyczne.** Kursa dokształcające składają się z klasy II—IV oraz V—VI, kursa maturyczne z klasy VII—VIII.

Czesne w klasie 1-ej i 2-ej przygotowawczej 20 zł miesięcznie, w 3-ej i 4-ej przygotowawczej 25 zł, w klasach gimnazjalnych od 1-ej do 3-ej 30 zł, od 4-ej do 6-ej 35 zł. Udziela się we wszystkich klasach ulg dla niezamożnych.

Bliższych szczegółów o warunkach przyjęcia udziela 16135) **Sekretarjat Szkoły.**

Egzaminy do klas przygotowawczych i gimnazjalnych odbędą się przed wakacjami w terminie od 22—29 czerwca włącznie.

Popierajcie Dziennik Bydgoski!

Na raty
miesięczn. 18 zł
pierwsza wpłata 36 zł

Kromczyński, Poznań,
Al. Marcinkowskiego 5.
16 66

Kluby skórzane
16107
bez mebli i **salon** dobrze utrzymany **kupię** za gotówkę. Oferty pod „A. J.“ do Dz. Bydg.

Zelewów
z wykształceniem 6 klas gimnazjalnych lub też ukończoną szkołą handlową przyjmie na praktykę rolniczo-handlową

Poznański Bank Ziemian Sp. Akc. (16101
Oddział w Bydgoszczy.

Czeladnik szewski
potrzebny zaraz. (16103
L. Gawroński Gniewkowo.

Kupiec
rutynowany i reprezentacyjny, energiczny i sumienny, posiadający 20 lat praktyki, poważne referencje, obecnie na niewypowiedzianem stanowisku podróżującego **poszukuje posady** odpowiedniej w poważnem przedsiębiorstwie handlowem, przemyśle lub zarządzie majątków. Łask. oferty do filji Dz. Bydg. Dworcowa 2 pod **„17225“.** (8849

Specjalna oferta dla czytelników „Dziennika Bydgoskiego“,
którzy nie są w stanie osobiście przyjeżdżać po zakupy,

firmy RADJO LUBICZ, WARSZAWA
Marszałkowska 104, vis a vis dworca głównego.

a) DZIAŁ ROWEROWY

Polecamy w cenie **zł. 340.—**, płatne w 10 równych ratach miesięcznych oryginalne angielskie rowery najlepszych marek „DERBY“, „HERKULES“, „B. S. A.“ lub „BOWDEN“. Rowery te polecamy wszystkim amatorom, życzącym mieć faktycznie dobry, silny, lekki i bardzo trwały rower. Rama wysokości 55—60 cm. na podwójnych łącznikach, rury gwarant. ze stali bez szwów. Główka niska. Kierownik ruchomy (na żądanie zwykły). Obręcze: niklowane, czarne lub żółte. Piasty tylne „Torpedo“. Opony najlepszej fabryki „Dunlop“ czerwone lub szare oraz wszystkie inne części pierwszorzędne,

Taki sam damski — cena zł. 350.— (10 rat miesięcznych po 35 złotych).

Również polecamy na najgorsze drogi rower, znanej fabryki Austro-Daimler marki „Puch“, typ wzmocniony Nr. 120, Rower ten Nr. 120 odznacza się równocześnie mocną i precyzyjną budową, pozwalający na osiągnięcie szybkiej i lekkiej jazdy.

Opis roweru nr. 120: Rama na podwójnych łącznikach, przekładnia na klinach 48X18 na wzmocnionych ośkach, kierownik zwykły lub ruchomy z przednim hamulcem. Piasty „Torpedo“ z automatycznymi hamulcami. Opony orygin. „Dunlop“ oraz wszystkie inne części pierwszorzędnej jakości. **Cena 325.— złotych.**

Warunki: 40 złotych przy zamówieniu lub przy odbiorze roweru, resztująca zaś suma płatną jest w 8-iu ratach miesięcznych.

Taki sam damski, odznaczający się temi samemi zaletami co męski — cena **zł. 350.—**, płatne w dziesięciu ratach miesięcznych po 35 złotych każda (pierwsza rata płatną jest przy odbiorze).

Rowery znanej firmy „Inventia“ bardzo mocnej budowy i eleganckiego wyglądu, wszystkie części, jak w powyższych rowerach. Cena **zł. 320.—.** Warunki: przy odbiorze lub przy zamówieniu 40 złotych gotówką, resztująca zaś suma płatną jest w 8-miu ratach miesięcznych równych po 35 złotych każda.

Do wszystkich rowerów dodaje się bezpłatnie: pompkę umocowaną przy ramie roweru, dzwonek angielski, torebkę pod siodło lub na ramę z przyrządami: klucze, reperaturka, oliwiarka. Gwarancja **3-letnia.**

Za latarkę karbidową pierwszorzędnej jakości dolicza się 14 złotych.

b) DZIAŁ FOTOGRAFICZNY

!! Fotografujcie sami !! Dzięki naszym dobrze opracowanym podręcznikom każdy czytelnik będzie w stanie sam bez żadnej pomocy zdejmować i wykończać wszelkiego rodzaju zdjęcia fotograficzne.

Polecamy aparat fotograficzny Nr. 10 do klisz i błon 9X12 z migawką precyzyjną na czas i momentalne zdjęcia z objektywem pierwszorz. jakości. Aparat solidnej i masywnej budowy z całym kompleksem przyborów, a mianowicie: 1 statyw drewniany, 12 klisz, 1 latarka, 1 ramka do kopjowania, 12 pocztówek, 10 arkuszy papieru, 2 kuwety, 1 utrwalacz, 1 wywoływacz.

Cena za cały komplet 165 złotych, płatne: 45 złotych przy odbiorze i resztująca suma w 3-ch ratach miesięcznych po 40 zł.

Taki sam komplet z aparatem pierwsz. marki i wyprawą optyczną wysokiego gatunku **210 złotych,** płatne 50 złotych przy odbiorze, resztująca zaś suma w 4-ch ratach miesięcznych równych. (Za przesyłkę dolicza się 6 złotych).

c) DZIAŁ GRAMOFONOWY

!! Ostatnia nowość !! Eufon walizkowy wagi 1 i 1/2 kg., skrzynka dębowa, jasna lub ciemna, ewentualnie pokryta płótnem, rozmiaru 28X28X12 cm., wszystkie części podczas przenoszenia mieszczą się wewnątrz. Nadaje się do używania w czasie podróży, wycieczek, w domu i t. d. Gra koncertowo, zupełnie normalnie, dzięki swej membranie oraz werkowi dwusprężyn., oryg. szwajcarskie (typ precyzyjny). Talerz pokryty aksamitem jak również inne części pierwszorz. jakości. Cena wyżej opisanego eufonu łącznie z 5 płytami najlepsz. wytwórni Syrena-Rekord lub Actuelle, najnowszego repertuaru, z 200 igłami z przesyłką pocztową w dobrem opakowaniu **200 złotych,** płatne w 5-ciu ratach miesięcznych po 40 złotych każda. Pierwsza rata płatną jest przy odbiorze. Za dodatkowe płyty dolicza się po 5 złotych. Eufon szafkowy, koncertowy, rozmiaru 40X40X30 cm., dębowy. Gra bardzo ładnie, głośno i bez szmerów. Werk dwusprężynowy, szwajcarski. Drzwiczki uchylają się. W celu przyciszania głosu można pokrywę zamknąć. Cena wraz z 10 płytami 260 złotych łącznie z przesyłką i opakowaniem; płatne przy odbiorze 60 złotych, resztująca zaś suma w 5-iu ratach po 40 złotych miesięcznie.

d) DZIAŁ RADJOWY

Przeszło 1000 radjoodbiorników zainstalowaliśmy przez ostatnie kilka miesięcy. Mnóstwo listów dziękczynnych posiadanych przez nas na każde życzenie możemy dostarczyć jako referencje. Nasze odbiorniki są uznane obecnie jako jedne z najlepszych i cieszą się powodzeniem nawet u najwytworniejszych radjoamatorów, gdyż są naprawdę udoskonalonej konstrukcji, bez wymiennych cewek zbudowane z pierwszorzędn. części.

Nasz 3-lampowy typ R. L. 3 daje wszystkie stacje europejskie na głośnik i słuchawki.

Kosztorys: Aparat 180 zł., 3 lampy Philipsa (1 głośnikowa) 70 zł., akumulator 35 zł., baterja anodowa 24 zł., materjał na antenę 15 zł., 1 para słuchawek 20 zł., głośnik 90 zł., przesyłka i opakowanie 16 zł. — razem zł. 450, płatne w 9-ciu ratach miesięcznych, przyczem pierwsza płatną jest przy odbiorze aparatu.

Dla szkół, lokali publicznych czyli dla odbioru silnego na głośnik wszystkich europejskich stacji polecamy nasz 4-lampowy „NEUTROVOX“ zbudowany podług najnowszych schematów wiedeńskich na transformat. Philipsa i innych częściach najpoważniejszych zagranicznych fabryk. — Znakomity dla odbioru długofalowych jak również i krótkofalowych stacji.

Cena za komplet (jak powyżej) z większym akumulatorem, oraz 2-ma lampami głośnik. i 2-ma oszczędnościow. **650 złotych,** płatne w 10 ratach miesięcznie.

Wszystkie nasze artykuły wysyłamy odwrotnie po otrzymaniu zamówienia na naszą odpowiedzialność za całość towaru w drodze. — Wydajemy również kilkuletnią gwarancję pisemną na każdy przedmiot.

Towary nasze sprzedajemy na dogodnych warunkach osobom odpowiedzialnym, jak to: stałym urzędnikom państwowym, gospodarzom itd. i przeto przy łaskawem zamówieniu prosimy uprzejmie o załączenie zaświadczeń z miejsca pracy lub o posiadaniu realności.

Wyciąć i zachować! (14494

Wszelkie zamówienia prosimy kierować do firmy: **„Radjo-Lubicz“, Warszawa - B, Marszałkowska 104.**

Młocarnia
ang. Paxmanna
60×24" gruntownie wyreperowana.

Lokomobila
Garrett Smith
7-konna, z nowem paleniskiem, gruntownie wyremontowana (16152
natychmiast na sprzedaż.

J. SZYMCZAK
Bydgoszcz, Dworcowa 84-85.

Wielki skład

Centryfug „Milena“
od 35 do 330 litr. wydajności na godzinę.

Cichy bieg
Najdokładniejsze odtłuszczanie 26576
Dogodne warunki spłaty

Bracia Ramme, Bydgoszcz
ulica św. Trójcy 14 b. Tel. 79.

Bez trudu każdy oszczędzi dużo pieniędzy
gdy używa w gospodarstwie domowem tylko (4846

Mydło Mixa i Mixin extra
Od roku 1867 jest zasadą mego przedsiębiorstwa dostarczyć zawsze **tylko co najlepsze** po **niskich cenach.**

Ernst Mix, fabryka mydeł Bydgoszcz.

Dla chorych, rekonwalescentów, małokrwistych i karmiących matek

Porter
wyśmienitej jakości w beczkach i butelkach

poleca

Browar Toruński T. A. Toruń. (11493

Gen. zastępstwo w Browarze Kunterszyn T. A.
Filja: Bydgoszcz, ul. Pomorska 35
Telefon 115.

BKG

Browar Kunterszyn T. A.
Filja Bydgoszcz
Pomorska 35, telef. 115

poleca swoje

za wyśmienite uznane

jasne i ciemne
piwo eksportowe
w beczkach i butelkach

11483

CZAPKI
do wszystkich szkół, urzędników, wojska i towarzystw
na dogodnych warunkach oraz niskich cenach poleca
W. Świtalski
ulica Niedźwiedzia 4.

Pumpernikel
chleb komiśny,
najlepszej jakości.

Dwór Szwajcarski spółdz. z o. o.
Bydgoszcz,
Jackowskiego 25/27.
Telefon 254. (15365

Cena ogłoszeń: 20 gr. za milim. 1 łamowo, szer. 38 m/m. Za reklamy na stronie przed ogłoszeniami 50 gr., w tekście na drugiej i trzeciej stronie 90 gr., na dalszych stronach 75 gr. za milim. 1 łam., szer. 67 m/m. Drobne ogłoszenia słowo tytułowe 20 gr., każde dalsze 10 gr.; dla poszukujących pracy oraz na nekrologi 20 % zniżki. Przy powtórzeniu ogłoszeń udziela się rabatu. Przy konkursach i dochodzeniach sądowych wszelkie zniżki upadają. — Ogłoszenia zagraniczne 25 % dopłaty. — Ogłoszenia skomplikowane oraz z zastrzeżeniem miejsca o 20 % drożej. Za terminowe umieszczenie i przepisane miejsce administracja nie odpowiada. — Miejsce płatności: Bydgoszcz. — Konta bankowe: Bank Związku Spółek Zarobkowych, Bank Ludowy, Bank Gospodarstwa Krajowego, Bank M. Stadthagen. — Konto czekowe: P. K. O. 203713 Poznań.

Wydawca, nakładem i czcionkami: Drukarnia Bydgoska Sp. Akc. w Bydgoszczy. — Redaktor odpowiedzialny: Henryk Ryszewski w Bydgoszczy.